

ROMAN

No 6

SISU:

Sven Elvestad: Daam ratastoolil.
J. C. Sörensen: Walaskala jahil.
Chamfort: Elutarkus.
Luise Westkirch: Teraswann.
Alfred Manns: Ameerika metsikust läänest.
Ed. Wöhrmann: Kaks laulu.
S. A. Duse: Sörmejälg.
Caesar Flaischlen: Päewaraamatust.
K. Kasesalu: Lühemad lood.
Karl. Ewald: Palwe.
H. Courths-Mahler: Iseäralik tingimus.

SP
7500

Kirjastus-osaühisus „Areng”
Tallinn, 1925. IV. aastakäik.

Hindmõistatus

Nr. 6 (72).

Rikas wähe minust teab,
Waene — see mind jälle neab.
Kellel' wõõraks tulen ma,
See peab ära minema,
Paradiisi kõndima.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwähe tän. nr. 16, kuni 25. aprillini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ Nr. 10. (76.)

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest; 2) Milli Mallikas — Wested I; 3) A. H. Tammsaare — Juudit.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 2 (68).

on järgmine:

Silbid sõnadeks seatult annawad järgmised sõnad:

1. Wanaeit.
2. Artos.
3. Glogau.
4. Aleksander.
5. Wirmaline.
6. Europa.
7. Rosmarin.
8. Imeb.
9. Eugente.
10. Israel.
11. Wõru.
12. Äiataat.
13. Raamat.
14. Juut.
15. Suu.
16. Eisen.

Sõna algtähed annawad ülewalt alla lugedes wanasõna:

„Waga weri ei wärise“

ja sõna lõputähed alt üles lugedes:

„Nutt tuleb naerust.“

Õiged seletusi saatsid:

Tallinnast: E. Alt, Ed. Arukäe, Ada Altberg, R. Baumann, Nikolai-Ende, O. Ende, R. Esop, Julius Uberg, Espe Ranto, Elmann, Helmar Hansen, Lolo Juuse,

Eddy Jürisson, A. Kimalane, E. Kiljak, L. Kreegi, J. Kreek, Egon Kaeli, Aleksander Känd, Jaanus Raik, R. Laus, Johannes Looden, Lepmann, Benita Mets, A. Mäng, Salme Mägi, Thomas

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT. Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“. TALITUSE AADRESS: Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16 (üks B Laenu-panga majas). Telefon 12-53.	KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—		1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—	
1/4 „ (6 nr.nr.)	„ 225.—	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—	
1 kuus (2 nr.nr.)	„ 80.—			
Üksiknumber	„ 40.—		Tekstis 50% kallim.	

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 6 (72)

Märts 1925

IV aastakäik.

Daam ratastoolil.

Norra kirjniku Ewen Elbestad'i romaan.

3

Enne kui Prag telegrammi oli awanud, aimas ta juba selle sissu. Ja seepärast ei üllatanud see teda põrmugi, kui telegrammis leidis ainsa, kuid paljutähendawa sõna: „Carigan,“ mis tähendab: „Mine kute põrgu!“

Siiski imestas ta selle wastuse üle.

See sündis eimest korda, et temale, keda ometi Chicago politsei ülihästi tundis, — muu seas miljaräär N-i jahklaewa looft, — mingi wastust ei anta.

Seda mõis kolme moodi seletada.

Esiteks, kas ei tunnud Chicago politsei tema poolt päritud aadressi, wõi ei usaldatud teda enam — mõib olla, põhjusel, et ta enam ei kuulu politsei kindlasse staapi — wõi aga, kolmandaks, Chicago politseil oli oma kindel kawatus, mis ta seda aadressi saladuses tah-tis holda.

Asbjörn Prag pidas wiimast oletust kõige tõenäolikumaks. Igatahes polnud tal praegu aega selle üle lähemalt järele mõelda; ta pani telegrammi käest, kawatsedes tarbekorral ta juure tagasi tulla.

Ta helistatas oma majahoidjale ja ütles talle, et ta igauhele peab seletama, kes tema järgi püüab, et Asbjörn Prag on wälja läinud, wõi ta magab, wõi on surnud, wõi ükskõik, mis ta ise tahab. Igatahes saatu ta kõik wõõrad minema. Ja sellega ta läks.

Ta läks seekord teist teed kaudu, kui harilikult. Ta mõlles mõtmaluse peale, et teda luuratakse. Tal oli kui tõhul mitu wäljapääsu, läbi ühe naaberhoowi mõis ta kergesti sattuda jootu telte linnajalku. Selle tee walisiti ta.

Punkt 1/2 11 oli ta panstoonis.

Ta rändas ringi, effis uste puhul ja katutas iga filmapillu, et maja seesmise korraga tutwuneda. Ta soowida variéte diiwa misš Stellaga kokku saada, et koos Tortajada-tantsu harjutada. Kaenla all oli tal suur noodimihk, ja alataja silus ta käega oma kunstniku juukseid, kuna ta tantsifllewal sammul mööda korridoortammus. Kogu ta wälkimus ja ülespidamine finnitäs ta tantsuõpetaja-kutsjet.

Talle ütelti, et misš Stella on saloonis.

Kaugel all korridoris kuulis ta juba saloonist lõbusat lobisemist ja naeru. Kui tüdruk aga kõike ära ei riku, mõlles ta, sest see oli ju Stella ülesanne, et ta halwatud tütarlastest omale kaswataks parima sõbranna; see walt naer aga, mis kostis saloonist, kõneles aga kõigest muust, kuid mitte usaldawast lähemisest walfsele misš Nelly Andersonile.

Asbjörn Pragi ilmutisel walfis filmapill-felt lärmitsew lõbutuju, ja kõik pilgud peatasid tantsuõpetajat.

Prag seifatas filmapiguks läwel ja waa-tas ringi.

Saloonis viihis umbes viis kuni kuus inimest. Ta tundis kohe ära oma mõlemad ameeriklased, keset tuba istus miss Nelly Anderson oma ratastoolis, ja tema kõrval istus varideediiva perenaine, proua Hansen. Stella ise istus klaveri ees ja tuupis Inglise variété-wiiti.

Kõige enam üllatas Kragi asjaolu, et halwatud miss Nelly naeris nii, et tal piarad mööda põski alla woolasid.

„Babandust, kui effitan,“ lausus Krag, kuna ta ukse oma taga finni pani, „mu nimi on Petersen.“

Wõõrad waatasid külmalt ringi, sest üksi neist ei tunnud herra Peterseni.

Ta kumardas variété-diilwa ees ja foputas oma noodivihule.

„Kui ma ei effi,“ ütles ta, „siis on mul au kõnelda preili Stellaga, s. o. daamiga, keda olin. Preili Stella oli nii armuline, et lasi mind kutsuda.“

Diilwa tõusis püsti. Gsimisel filmapilgul näis ta kaunis jahmatanud. Kuid seal tuli ta wana perenaine, proua Hansen, õigel ajal appi.

„Ah, Issand Jumal,“ ütles ta, „seal siis ongi lõpuks meie tantsuõpetaja.“

Ja ta tõstis näputöö üles, mis wahpeal maha oli kukkunud.

Krag tegi kena kumarduse.

„Jah, muidugi,“ ütles ta, „preili Stella on mind kutsunud. See siin on Tortajada-tants. Pärast pikka reisu olete ta weidi ära unustanud, mu preili?“

Stella aga tegi pahase näo ette. „Just sel filmapilgul!“ pomises ta. „Meil oli praegu nii lõbus.“

Krag istus rahulikult järgmisele toolile.

„Dotan hea meelega,“ ütles ta tähendusriika pilgu saatel, „kuid loen enesest mõisteta-waks, et Teie mind asjata ei lase oodata, preili Stella.“

Mõlemad ameeriklased filmitsefid rüsetungijat elawa uudishimuga.

„Mis see tähendab?“ küsis üks neist.

Krag oli kohe walmis wiletsas Inglise keeles seletama, et Daani tantsijanna tahta tema juures õppida.

Nüüd astus preili Stella Kragi ette.

„Siis tulge ometi kord, wana hapukapsas,“ ütles ta, „Teie eest ei pääse inimene kuhugi.“

Krag näis haamatud olewat.

„Kulge, preili,“ ütles ta, „pean oma kunsti sama kõrgeks, kui Teie oma. Arwan, et Teil pole mingi õigust wana kunstniku narri-miseks.“

„Aga armas Stella,“ segas end proua Hansen tüüsi, „sa tead ju ise ülihästi, et pead Tortajada-tantsu harjutama. Wõid ju paari minutiga meele tuletada.“

Preili Stella waatas algul otse proua Hansenile, siis alles tantsuõpetajale. Siis naeris ta südamlikult, mis kõik toaswiibijad kaasa tegid, kõigepealt halwatud Nelly ratastoolil.

Stella wiipas talle käega.

„Küllap näeme end pea.“

Haige ulatas talle käe.

„Jah, tulge ruttu tagasi.“

Tema hääl awaldas Kragi peale kindlat muljet. Ta ütles need tooniga, nagu terwitaks ta isegi kõige wähemat waheldust lõige suurema tänutundega.

Stella heljus paari meeldiwa tantsusamuga wäljakäigu juure. Kragi wana tantsijalüda oli liigutatud, ta lõi jalgabega isegi takti. Seal istis üks lahti, ja keegi naisterahwas ilmus läwele.

See oli proua Habermann.

Halwatud daam ratastoolil kiljatas taha.

„Waene laps,“ ütles proua Habermann, kuna ta miss Nelly juure ruitas, „mõtlefin, et oled oma toas kuida wõid sa nii unustada, et arsti nimelt tänasets sulle täielikku rahu on soowitanud.“

Uuwäärt daam wärikses ärrituse pärast, ja ilma pikema jututa haaras ta ratastooli leenist finni n'ng lütkas preili Nelly ukse juure.

Wihja leegitses haige filmis, ta pomises midagi endamisi. Krag, kes ta lõhedale oli suutnud tulla, arwas järgmist kuulda wõiwat:

„Gola end, muldu kaob mu kannatus.“

Proua Habermann kumardas ta üle ja fofistatas talle midagi kõrwa.

Siis filistas ta neut üle juuste ja palgede ja ütles hapuka naeratusega, mis ümberolijate jaoks oli määratud:

„Aga armas laps, sa oled tõesti väga etewaatomatu. Mõtke ometi oma terwise peale.“

Krag filmitses wõõra naise ärrituselt wäri-sewad sormi, mis libisesid üle Nelly näo, näilikult paitades. Imelikud hellitused, mõttes ta Nelly üks põsk oli punane, nagu oleks tu-gew hoop wastu nagu wirutatud.

Ja proua Habermann lütkas tooli saloonist.

Mõlemad ameeriklased wahetasid üksteisega pilkusi. Üks neist kehitas õlgasid ja pomises paar sõna. Krag-sai aru. Need sõnad tähendasid: „Afi pole korras.“

Stella oli oma töö hästi teinud, ta wahelord Nellyga oli väga sõbralik.

Uheffas peatüff.

Halvatud daam.

Ushbjörn Krag ja Stella lahusid kohe peale proua Habermanni ja mis Nelly toast Korridoris silmitses veel Krag proua Habermanni, kes ratastooli suure rutuga eest ära sõidutas, nii et koguni põrandawaibad lehwisid.

„Olge ettevaatlik,“ ütles Krag Stellale, „muidu võite veel kogu mu mängu luhta ajada.“
Diiva tundis enese haawatud. Ta istus klameritoolile ja pööris Kragile selja.

„Ja mina mõtlein, et ma oma asja hästi olen teinud,“ ütles ta. „Kuidas ma teda sõidutasin!“

„Teie sõidutasite teda?“

„Aga muidugi. Terwes korteris ringi. Ja lõbustasin teda igati.“

„Noh, Teie teete oma asja tõesti hästi, Stella,“ rahustas Krag, „ja ma tänan Teid. Veel paar päewa jõupingutust, ja Teie olete oma võla tasunud.“

See kiitus andis wäiksele olemusele ta hea tuju tagasi.

„See pole üldiselt väga raske kunst,“ lausus ta, „ta on väga ilus, see wäike ameerikatar, ja kui kahju on mul temast! — Selle juures ei saa Teie midagi kätte,“ lisas ta juure.

„Mis see tähendab? Mida tahate sellega ütelda?“

„Kui selle peale mõtlete, et teha omale tahate saada, siis jätke see kohe. Ta on juba kihlatud.“

„Mul pole sugugi säärseid kawatust,“ wastas Krag. „Aga mis Teie seal muidu ütlesite, humitab mind väga. Kas ta Teile sellest on jutustanud?“

„Jah, muidugi. Ja nimelt on ta juba kolm aastat kihlatud. Mõtlege ometi, kolm aastat, uhhh!“

„Mõne ameeriklasega?“

„Ei, ta ise on norralasena sündinud, ja ta tema peigmees olla Norra talupoiss, kuid äärmiselt rikas mees.“

„Ja miks ei sõitnud see tema juure Ameerikas?“

Stella waatas Kragile jahmatades otsa.

„Teie olete aga idupoolest rumal,“ ütles ta. „Kuidas peaks ta siis temaga jälle tagasi sõitma, kui nad Norramaale mõtlewad elama jääda. Nad on juba kolm aastat kihlatud, ja kogu selle aja elas Nelly Ameerikas ja peigmees siinpool ookeani. Eks oleisus wahetord, eks?“

See ettekujutus lõbustas neiu. Ta naeris heledalt ja hakkas klamerit mängima.

„Mängige ometi Tortajada-tantsu!“ hüüdis Krag.

Ja neiu tegi seda. Kuulas nüüd teegi uske taga, siis wõis ta arvata, et parajasti Tortajada-tantsu harjutatakse. Kuna neiu mängis, joonistas Krag midagi paberile. Siis tõusis ta laua tagant üles ja istus Stella kõrwale.

„Mis Teie seal joonistate?“ päris Stella.

„Siitseid korterid.“

Ta oli proua Hage panstoonist valmistatud pealiskaudse plaani, millest selgus iga üksiku toa asupaik. Detektiiv teadis juba kõik, ta oli hästi orienteerunud.

Ta heitis pilgu kellale. Nüüd wõis harjutustund lõppeda. Ta tahtis parajasti lahuda, kui Stella seletas, et ta järgmisel päewal mingi tundi ei wõta.

„Lähem nimelt wälja, ameeriklasega,“ ütles ta.

„Millise ameeriklasega?“

„Mister Frankliniga. Kas see pole suurepärane ja armas. Ta palus minu champagnerlõunasöögile „Drothingen'is.“ Ka Nelly tulla ligi.“

„Halvatud Nelly Anderson?“ päris Krag.

„Imelik ülesastumine, mis sellest saab.“

„Jah, kuid mõtelge, mr. Franklin nõuab, et ta kaasa tuleks. Ja see polegi nii väga raske. Ta tarwitseb ainult istuda tollas, ratastooli asemel. Ja weidi meelegahtust, seda on talle kindlasti waja.“

„Waewalt lubab seda proua Habermann. Kuidas leppisite selles asjas kokku?“

„Tükk aega tagasi saloonis. Ameeriklane nägi, et ma Nellyga sobisin, ja siis tuli ta minu juure.“

Krag silmitses Stellat.

„Kui wõiksin Teid usaldada,“ pomises ta.

„Mida teeksite siis?“

„Siis paluksin Teid, saage teada, mis on ameeriklaste eesmärk.“

„Jõhann Jumal, siis peaksin ma ju alati nende feltkonnas wiibima.“

„Nii palju kui iganes võimalik.“

„Aga kui praegune kutse jääb wiimseks, mis ma ameeriklastelt olen saanud?“

„Seda ärge kartke,“ arwas Krag. „Ustuge mind, nende meeste poolt saate veel palju kutseid, kui ostate oma wahetorra Nellyga sooja hoida. See kasvab wist pea sekti ja lillede uputusets. Ja raha neil meestel on.“

„See rõõmustab mind väga, et seda Teie käest kuulen, sest muidu on siin praegu väga õudne.“

„Kuid ameeriklased paluwad lõpuks Teilt abi, samuti kui mina seda tegin.“

„Lugu lähew wist humitawaks.“

„Ja ameeriklaste soowid kattuwad imelikul moel täielikult minu soowidega,“ jatkas Krag.

„Teie seadke asjad nii fikse, et Teie ja Nelly alati koos wiibite.“

„See miss Anderson näib olevat väga tähtis isik,“ seletas Stella. „Kes ta on? Mõni printsejs?“

„Seda ma ei usu,“ vastas Krag. „Ma ei tea veel kindlasti, kes ta on, kuid saan seda varsti teada. Olge ameeriklaste vastu lahke, tehke kõik miss Nelly heaks, mida ameeriklased nõuavad, kuid ärge unustage mõlemald tähele panemast, niihästi ameeriklasti kui ka miss Nellyt. Pean kõik teadma, mis nad teevad.“

„Muud midagi?“ küsis Stella.

„Muud midagi,“ vastas Krag.

„See poleks iseenelest kuigi suur kunsttükki, küll aga põnew lugu. Ja milleks kogu see nali?“

„Seda ärge pärige.“

„Kas teen head selle komöödiaga?“

„Seda kindlasti,“ vastas Krag. „Ja tehke oma asi hästi, siis olete paljugi aidanud, et üht kuritegu ära hoida.“ —

Wiimase lause ütles Krag tugewa rõhuga, mis asjaolu Stella ärritust veelgi suurendas.

„See mäng pole ometi hädaohtlik?“ päris ta.

„Niikaua kui mina Teie läheduses wiibin, ei mõt hädaohtust juttugi olla.“

Krag andis Stellale veel paar nõuannet, kuidas ta end ameeriklaste vastu peab üleval pidama, et mitte lahklust äratada. Siis jättis ta jumalaga ja lahkus toast, noodiwihtkaenla all.

Korridoris ei näinud ta ühtegi inimest. Kui ta Nelly Andersoni teisest toast mööda läks, nägi ta, lull oli täitsa harilik, nii et ta seda kergesti walewõtmeaga mõis awada.

Krag ootas filmapilgu, ja kuna keegi ei tulnud, tõmbas ta wõtmekimbu taskust ja pistis helita peawõtme lukka. Tasa pööras ta wõtme ringi ja hilis tupp.

Ta seisis lihtsas hotellitoas, milles suured ja väikesed kohwrid läbisegi wedelefid pörandal ja mööblitel. Üst kõrvaltuppa warjasid sinised portjäärid.

Krag ei kitrustanud ülelita. Mõni kuulatas ta, kas keegi ta mandõõrrit on märganud; kuna ta aga mingi kahtlasti kobinat ei kuulnud, astus ta lähemale.

Nüüd kuulis ta lähedalolewast toast häält, wõi digemini: üht häält, nimelt proua Habermanni oma, kes wihaselt miss Nellyt sõimas. Sinna sekka kostis halwatud nelu nuufsumine.

Krag kummardas ja waatas läbi wõtmeaugu. Ta nägi oma ees ühe punase tooli leeni ja selle kohal miss Andersoni kaela. Proua Habermann oli ta wist ratastoolist tõstnud. Nagajalt libises mööda wari — proua Habermann, kes oli suures ärewuses.

Krag kuulis paari sõna.

„Mõni ta ei tahtnud, kuid pärast oli ta sellega nõus.“

„Sa ahwardasid muidugi, eks,“ katkestas Nelly.

„See on ju ükskõik,“ vastas proua Habermann, „peaasi on, et kõik on kõige paremas korras. Ta tuleb homme. Kui Sa end siis mõistlikult ülewal ei pea, siis olen ma sunnitud.“

Krag ei näinud ta liigutust, kuid aima, et see liigutus sisaldas ahwardust.

Nüüd sündis aga midagi, mis isegi Kragi pani jahmatama.

Nelly, halwatud Nelly Anderson tõusis äkki püsti, ilma toeta, ja jalutas rahulikult toas edasi-tagasi. Ta ei longanud isegi!

Rümmes peatükk.

Tagaajamine.

Asbjörn Kragi ehmatus oli nii suur, et ta enese peaaegu ära oleks annud.

Ta oli mõtelnud küll igasugu lahenduste peale, kuid sõarane lahendus tuli täitsa ootamata.

Ta sammus läbi toa, senni halwatud miss Nelly Anderson, ta sammus edasi ja tagasi, ilma et see kõik talle vähemalt raskust oleks sünnitanud. Ja ta kaaslane, proua Habermann, ei imestanud selle üle põrmugi.

Asbjörn Krag toetas kõrwa vastu wõtmeauku, ja nüüd kuulis ta järgmisi sõnawahetusi:

„Sa maksad meie juba nii mõnegi hea tuhanda,“ see oli proua Habermanni hääl, „anna meie mele raha tagasi, ja Sa oled waba.“

„Mitte mina pole selle komöödiä wälja mõtelnud, waid Sina ja Sinu mees. Ma ei kannata seda enam wälja, et mind kui fanti läbi ilma sõidutatakse. Ma ei taha enam halwatu osa etendada!“

Proua Habermann ei wastanud, waid Asbjörn Krag kuulis tugewat kõrwakilt, mida saatis Nelly walju hädaldamine. Siis jäi kõik wait.

Krag waatas läbi wõtmeaugu. Nüüd istus Nelly jälle ratastoolil. Ta oli jällegi halwatud daam.

Krag ei julenud enam kauemini ukse juures seista. Ja arwatawasti ei ta wist see ka waewa. Ta hilis jälle wälja. Onnaks oli korridor endiselt tühi.

Krag oli aga just wiimse filmapilgu walinud. Waewalt oli ta toast lahkunud, kui juba proua Habermann Nelly teisest uksest wälja kargas. Krag oli nüüd jälle tantsifilewa sammuga tantsuõpetaja. Proua Habermann aga waatles terawasti, kui ta mööda läks.

Kragil polnud aega olnud „kohwrituba“ lututada, kui wälja läks. Ja nüüd tahtis seda rumal arusaamatus, et proua Habermann mõbbaminnes ulsepidemele pidi wajutama. Nii sai siis ka lohe teatavaks, et üks oli lahti.

Asbjörn Krag oli juba osa trepist selgataha jätanud, kuid ta kuulis siiski, kuidas ülewal lärmi tehti. Waljusti kisendas proua Habermann, majas olla wargad. Ta ruttas tupp, lootuses, et leiab kellegi, kes enese sinna ära on peitnud, kuid asjata. Proua Hage tormas kohale. Teda termitas proua Habermanni sõnawaling. Kuid proua Percivaline kinnitas ainult, et tema sugugi mitte ei tea, mis moel üks lahti on jäänud. Wõib olla, on proua Habermann ise ulse lahti unustanud.

„Wõimata,“ wastas märatsem naisterahwas, „mäletan ülihästi, et lututasin, olen liig ettewaatlik selleks, et säärast asja unustada. Kuid siin pansoonis asuwad wargad wõi nuuskurid. Ja sarnaseid hädaohtusid peab üle elama waene tütarlaps. See on tõesti julm ja toores.“

Krag hiilis helita trepist alla ja jättis kõik perenaise hooleks, et kõik jälle korras oleks. Kuid wäljapääsu juures oli tal piinlik koku-sattumine. Seal seisis mr Franklin, terawam mõlemast ameeriklasest, nähtawasti kogu asja juht.

Halb, kui Krag kas wõi filmapilgukski oma meelekindluse oleks kaotanud, siin polnud suurt waja: üksainus pill, üksainus wäike mündatus näoilmes. Sellest oleks jatkunud ameeriklase terawale filmale. Ja ameeriklane waatles teda äkki ärganud huwiga, kuna tantsumõõpetaja rahulikult mõõda kesis. Walitud tantsumõõpetaja liigutustega tõmbas Krag kübara peast. Ameeriklane tänas üleolewalt ja heitis uuriwa pilgu ta naljakale kogule.

Kuid Krag ei lastnud end effitada — Uhkelt sammus ta edasi, nagu ei läheks talle ameeriklane midagi korra.

Kuid peagi sai ta aru, et peab ettewaatlik olema. Nimelt tuli ameeriklane talle järele. Ta jälgis Kragi kannapealt, kuigi näiliku hajameelsuse ja üksteiskisusega, mis on iseloomulik kõigi puhul, kes teist tänawal filmist ei lasse.

Asbjörn Krag tahtis seda teada saada.

Ta astus puuwilla-ärisse ja ostis apelsiini. Kui ta paar minutit hiljem wälja astus, seisis ameeriklane ufinas waatluses järgmise waateakna ees. Ta pööris koguini selja Kragi poole ja tegi, nagu ei näekski ta wiimast. Waewalt oli see aga paar sammu edasi astunud, kui ju teine talle järele tuli.

Polnud kabilust. Ameeriklane näis teda kahtlustawat.

Kragil polnud midagi selle wastu, kui teda kahtlustati ja spioneeriti. See oli ju kenagi wahelduseks, ise lord olla tagaetaam. Kuid kõige pealt tuli tagaajaja waleteele juhtida ja ta kahtlus kõrwaldada, et tantsumõõpetaja maski taga wõiks peituda detektiiv Asbjörn Krag. Ei ameeriklane selle wõimaluse peale mõtles, arwas Krag täiensa loomuliku olemat.

Teine mees kui Krag oleks kindlasti oma sihile püüdnud jõuda sel teel, et ta otse waltupidise suuna oleks walinud. Krag aga sai aru, et säärane teguwis ainult wastase kahtlust oleks tugenbanud.

Ta asus seega siis teele nimelt just oma kodu sihis. Ja äkki kadus ta ühte duewärawasse. Kui ameeriklane poolminutit hiljem sellesamas duewärawas seisis, oli tantsumõõpetaja juba jäljeta kadunud.

Siin oli nimelt üks Kragi peiduurgastest. Siit pääsis ta läbi ühe koha ja õue teiselepoole tänawale ja sealt oma majasse. Seda teed ka-jutas ta nüüd wiibimata.

Kui ta nüüd kaunis hingetult jõudis oma magadistuppa, wiskas ta enese küljest kogu maskeraad-ülkonna maha.

Ta sai aru, mida nüüd ameeriklane ette wõiks wõtta. Sest ka tema ise oleks samati talitanud.

Ta oleks läinud teise korterisse.

Nii tegi ka ameeriklane. Waewalt oli Krag oma demaskeerimise lõpule wiinud, kui ju ees helistati.

Kui majahoidja ulse awas, tõmbas ta omale koduse kuue selgä, ja kui ameeriklase sammud jõudsid korridoori, lamas Krag koduselt oma chaifelonge'il ja suitsetas sigarit.

Selle sigari oli ta wiibimata juba tupp astudes süüdanud ja kogu ümber riietamise aja julgesti suitsetanud. Wõõras leidis ta seega eest poolenisti ärasuitetatud sigariga. See awaldas kahtlemata mõju.

Asbjörn tõusis aegamisi üles.

Tesfel oli nähtawasti kawatsum olnuo, kindlaks teha, kas on wana tantsumõõpetaja ja Asbjörn Krag üks ja sama isik; ta oli nähtawasti lootnud, et tabab Krag demaskeerimas.

Kuid nüüd leidis ta detektiivi seijukorras, mis tal tõmbas kriipsu läbi arwe. Asbjörn Krag aga tahtis teada saada, mis põhjuse nüüd ameeriklane ette toob, et oma tülitamist wabandada.

„Mis on Teie küllatuleku põhjuseks, mu herra?“ päris ta, kuna ta kaeligutusega wõrale istet pakkus.

Külaline mõttis istet, kõhatas ja waatas detektiiwile külje pealt otja.

"Teie olete waewalt küll lootnud, et mind nii ruttu jälle mõite näha saada?" lausus ta. "Muidugi," wastas Krag, "ma ei uskunud, et Teie veel kord minu juure tulete."

"Jah, asjaolud määravad inimeste teed," arwas teine ja naeris tafa.

Krag sai aru, et teine aega tahab mõita.

Kuid siis näis ameeriklane olusjete olemat jõudnud.

"Rahjatsen," ütles ta, "et meile esimene kokkuputumine nii wähe sõbralist laadi kandis, kuid mu ülesanne siin maal on niivõrra tähtis, et ma igahelge, kes mu huwide wastu näib talitawat — kõlge suurema kahlussega wastu pean astuma."

Krag nilutas arusaawalt pead.

"Siis kuulsin ma Teist kõnelewat," jalkas ameeriklane, "ja teade, mis ma Teie kohta sain, aratas minus mõtte, et pean weelkord Teiega kõnelema."

Krag noogutas uuesti peaga.

"Ma ei saa kahjust aga ifta veel aru, mida Teie kawatsete," ütles ta.

"Soomin," seletas ameeriklane, "Teiega koos töötada. Ja sellepärast on tarwiik, et räägin Teile töit halwatud daamist ratastoolil" mijs Nelly Andersonist."

Üksteistkümmnes peatükk.

Wale.

"Töit halwatud daamist ratastoolil?" küüis Nsbjörn Krag ja tõmbas uue mahwi, "Pean Teile otsekoheselt ütlemata, et ma ei tea, millest Teie räägite."

Krag arwas esmalt, et ameeriklane kawatseb teda lõlju meelitada. Ta tahtis teda, mõib olla, nii kaugele wita, et ta oma kassikmängu awalikust teeks, kui tal ifta veel mõttes mõlgub, et pitajuukseline tantsumpetaja ja Nsbjörn Krag on üks ja seesama ifik.

Wõõras wastas:

"Mitte just kaua aega tagast tundsite Teie selle daami wastu olemat huwi."

"Ah, Teie mõttete lugu paustooniga," küüis Krag. "Selle loo olen ma tõesti juba unustanud. See polnud just mitte daam ratastoolil, kes mind humitas, selle peale olge kindel, waib Teie ise ja Teie ametiwend. Ja niipalju kui mina sellest loost aru sain, püüdsite Teie mingi põhjusel halwatud daami oma wõrku meelitada. Kas on ta ehk mõnt rikas pärija?"

Ameeriklane raputas pead.

"Teie eflite," ütles ta.

"Tunnistan üles," wastas Krag, "et mul kord arwamine oli, et Teie toimetate arwestades sellega, mis ei sobi just gentleman'ile. Kui

ma nüüd kuulen, et olen etfinud, siis rõõmustab see mind wäga. Wõime siis seega üksteisega rääkida kui gentleman gentlemaniga."

Teine hoidus waewaga wihaawalbuselst.

"Loodan," ütles ta, "et meil juhust on kord lähemalt kolku puutuda."

Nsbjörn Krag noogutas pead.

"Kui siin pole tegu mõne armulooga," arwas ta, "siis ei jää meil enam palju wõimalust üle. Arwastin ainult, et daam ratastoolil on wäga rikas, ja et Teie, mu herrad, teda warijete. Sga daam, kes reisib nii paljude kohwitega — on igatahes kiusatus ettemõitkude herrade jaoks."

Amreriklase nägu awaldas ruma!aid tundeid.

"Ma ei sa tõesti aru, mis Teid selleks õiguks tab, et mind ala hullemal kujul püüate haawata," ütles ta. "Sellest mõiksite hoiduda."

"Hüwa," Krag nõjatus wastu toolituge, "kuna end nüüd selle daami loole pean pühendamata, katjun ma kõige pealt huwi tunda ta ifiku wastu; kuulan Teid, jutustage mulle kõik, mis teate."

"Seda mõin awalbada paari sõnaga," seletas ameeriklane, "ja ma ei õkta üdse mitte sellest aru saada, kuidas üks mees, nagu Teie, kas hea mõistuse omanik olla — weel nii pimedas suudab tammuda."

Krag waatas mehele imestanult otfa.

"Ma pole weel italgi selle küsimusega tege mist teinud," ütles ta, "ja peale selle ei tea Teie, kas ma ehk sellest loost juba palju enam ei tea, kui Teie oma uurimise peale waatamata."

"See on waewalt usutaw," wastas ameeriklane. "Mst on liig ifeäralik. Halwatud daami piinawad ifeäralikud tagaajajad."

"Seda ma tean, ja need tagaajajad olete Teie ja Teie ametiwend. Kuid seletage mulle see asjaolu ka ära."

"Olete efltarwamises," ütles ameeriklane, "ta idelised tagaajajad pole mitte meie, waib teegi daam, kes alati ta läheduses wiibib, teegi proua Habermann."

"Ah — ta rawitseja — see on igatahes weidit imelik."

"Jah, mõlemad lahufid Ameerikast kolme aasta eest Mad läkfid sealt minema kõige suurema salabuse kätte all, ja weel kuu aega tagast ei teatud neid kusagilt leida. Siis aga saime meie teada, et daamid asuwad Lõuna-Inglismaal."

"Meie?" küüis Nsbjörn Krag. "Kes on meie?"

"Mina ja minu ametiwend. Olime Hispaanias ja sõitsime wiibimata Inglismaale, kus ka daamid üles leidime."

„Ma ei effi wist mitte, kui oletan,“ lausus Krag, „et Teie tooford teise wälimumsega olite kui täna?“

„Bibime arwestama asjaoludega, mis meid wahetewahel sundisid maski muutmisele.“

„Ja järelejätmata olete neid daame jälgnud?“

„Jah. Inglismaalt sõitsid nad Dani, sealt togasi Inglismaale, siis Prantsusmaale ja lõpuks Norrassse. See oli piff ja wäsitaw teekond.“

„Seda ma usun. Ja igale poole reisisite Teie järgi?“

„Jah.“

„Ja ometi salgate Teie, et Teie olete tagaajajad? Imelik?“

Ameeriklane läks äkki tõsiseks.

„Seletan Teile kobe ära, mis mõtlen,“ ütles ta „Neiu Nelly Anderson on tahtjõuetult proua Habermanni pihtide wahel, s. o. selle daami, kes teda saadab. Peale selle on mul põhjust oletada, et noor neiu Ameerikast wägivaldselt ära on wiidud. Mitte ilma põhjusteta ei wiibi proua Habermann alati ta läheduses. On Miss Nelly waewalt ka ühe filmapiigu üksi, siis lähed proua Habermann otsemat teed närwilikuts. Täna wiibis mis Anderson kogemata all saloonis teiste külaliste hulgas, meie mängisime ja tantsisime pisut, — lõbusalt ja ilmsüütult.“

„Tantsisite?“ küsis Krag. „Halwatud daam ilka wist ei tantsinud?“

„Ei, eneseflki mõista mitte, kuid ta on õnnelik, kui teised ümberingi on lõbusad.“ ütles ameeriklane. „Ta pole ka alati olnud halwatud, ja noore neiuna on ta warematel aastatel seisnud keset seltskondliku elu keeru. Noh, proua Habermann polnud parajasti pansioonis, ja kui ta lõpuks sinna jõudis — oli ta miss Nelly wastu väga toores.“

„Kuidas saate sellest cru?“

Ameeriklane heitis käega.

„Kuidas sellest aru saan?“ ütles ta. „Proua Habermann muidugi ei taha, et miss Nelly wõbraste inimestega kokku puutuks ja nelle mingi saladuse awaldata.“

„Milline saladus see on?“

„Jah, nüüd jõuamegi miss Nelly Andersoni saladuse juure. Nagu Teile jutustasin, lahkus ta kolm kuzd tagasi Ameerikast. Tooford oli ta nimi miss Harward, miss Anni Harward.“

Krag noogutas pead. Kuid kõit need kummalised teated ei näinud ta huwi kütkestawat.

„Kui omale nüüd ette kujutate,“ jatkas ameeriklane, „et see miss Harward parajasti just tol minutil pidi pärima suurema waranduse wõi midagi muud, siis on wist kohane oletada,

et paar kawalat inimest Ameerikas mõtlejõd wälja kawa, kuidas need kasud iseenda kätte kiskuda.“

„Ja kuidas, arwate Teie, tuleks see kawatus teostada?“

„Noh, näiteks, et ta ise, s. o. miss Harward ehk miss Anderson — mingisugusel moel kõrwaldatakse, ja et selle aja jooksul päewakorrale ilmub uus halwatud daam, s. o. uus miss Harward.“

„On see nii sündinud?“ küsis Krag.

„See on sündinud,“ wastas ameeriklane, „poolteist kuud pärast proua Habermanni ja miss Andersoni ärisõitu Euroopasse.“

Abbjörn Krag mõles järgi.

„Halwatud daam ratastoolil,“ pomises ta. Ameeriklane noogutas pead.

„Just nii, just nii!“

Krag tõusis püsti ja jalutas paar forda läbi toa.

„Ja siis tants,“ pomises ta edasi, sügawais mõtteis, „tants . . .“

Samal filmapiigul läbisatas ta hirmus ärritus, ja ta tundis oma südant tuffatawat. Sest nüüd oli tal jä'g käes.

Ta pööras äkki ameeriklase poole ja sõnus: „Kuidas Teie ometi waletate!“

Ameeriklane jäi ammuli suuga wahtima.

„Herra Goltz, kuidas Teie omatt julgete waletada,“ tordas Krag. „Kuid Teie ei waleta sugugi osawasti. Mind Teie petta ei jaks.“

Raksteisfikimnes peatükk.

Lus jälg.

Ameeriklane astus paar jammu lähemale; ta sooned palsusid suureks. Näis, nagu kipuks ta lööma; Krag aga seisis ta ees ja wanumata.

„Kordan,“ ütles ta, „et Teie waletate!“

„Teie olete tõesti julge mees,“ seletas ameeriklane, ja oli selgelt näha, kuidas ta käemustlid kuuewarruka all tantsislesid. „Teie olete terve rea aastate sees esinene, kes säärasel toonil minuga julgeb rääkida.“

„Ja nagu näete, ei karda ma Teie sugugi korrata, mida ma üksford ütlesin.“

Ameeriklane püüdis end taltsutada. Ta sai ju aru, et ta mitte midagi kätte ei saa.

„Arge tulge lähemale,“ ütles Krag. „Teie mõiksite muidu sellest piirist üle astuda, mida tohib omale lubada wõbra isiku majas.“

Teine seisatas ja waatas talle otja.

„Ma ei saa üldse aru, mis ma teile seda kõit olen julustanud. Olesin pidanud ju aru saama, et Teie teise kildkonna hulka kuulute.“

„Nüüd oletate jällegi eesklikult,“ vastas detektiiv. „Mind ei huvita ei see ega ka teine liidkond.“

Ameeriklane naeratas kahtlusega.

„Olete wist hiljuti oma huwi kaotanud?“ küsis ta.

„Jah, kaks päewa tagasi.“

„Mis põhjusel tulete siis wana tantsuõpetajana panstooni ja nuhite proua Hage tublike wõõraste hulgas?“

„Ütleste Teie: tantsuõpetajana?“ küsis Krag imestades. „Oleks mulle tarwis, et peaksin oma wana abitarwitaja proua Hage juure minema, siis ei tarwitaks ma sel puhul oma wälimust munta. Ma pole mõni kuritegija.“

Siis tegi ta, nagu saaks ta äkki kõigest aru, ja lihas juure:

„Ah, nüüd mõistan ma kõik. Teie armastite, et Teid walmataks ja pidasite mind spiooniks. Teie tulete siis minu juure, et leida mingisugust tõendust selle oma oletuse jaoks. Teie wiibite eeskiteel, mu herra, ja üldiselt, oleksite Teie isegi õigel teel, siis ei laseks ma end ometi sääraste alatute jututudega wõrgutada.“

Åsbjörn Krag waatas kellale, seega nagu märku andes, et tema arwates jutujamine wõiks lõppeda.

Ameeriklane oli end äkitselt muutnud. Ta oli ükilahke. Ulatas Kragile peene naeratusega isegi kae.

„Teeme sellele naljale lõpu,“ ütles ta, „kas olete meie mees wõi mitte.“

„Pean lordama,“ ütles Krag „et niihästi üks kui teine pole õige. Aga kui juhtuks midagi, mis kõik Teie asja rappa kihutab, kui Teie hädas olete, siis tulge jälle minu juure. Siis usun ma, et Teie minu wastu täielikult awalik olete. Iga wähem kui katse, mind petta — teeks iga abi wõimatuks.“

„Ja miks?“ küsis ameeriklane.

„Kuna ma mõne päewa, wõib olla, isegi kahelümne nelja tunni jooksul selle asjaga seewõrra olen tutwunenud, et ma kõik paremini tean kui Teie.“

„Kui Teie selle asja wastu sugugi huwi ei tunne? See on ju suurepärane jutt!“

„Ma ei luba kunagi enam, kui suudan täita.“

„Hüwa. Teie tulete siis meile appi, kui hädas peaksite olema?“

„Kuid ainult warem nimetatud tingimusel.“

„Ja miks ei tule Teie warem?“ „Kuna Teie poleks senni awalikud, kui Teil weel mõni trump käes on. Ja alles siis on mängul minu jaoks huwi.“

„Etsialgul pole meil wist midagi enam rääkida,“ lausus ameeriklane. „Aga enne kui lähen, sooviksin ma weel midagi küsida. Kui meie

tõesti satume hädaohhtliku seisukorda, kas ilmute siis kui Åsbjörn Krag wõi olete Teie siis mõni teine isik, näiteks, tantsuõpetaja jne...?“

„Kui segan enese asjasse, siis ärgu olgu kellelgi kahtlust, kes ma olen.“

Teine seisis weel tükk aega kohal, nagu mõtleks ta millegi üle järgi. Siis noogutas ta pead, naeratas kawalalt ja lahkus.

Waewalt oli ameeriklane lahkunud, kui juba Åsbjörn Krag oma arhliwi ruttas — wälksesse ruumi töötoa kõrwal, mida täitsid pörandast laeni raamatud, kaardid, ajalehed. Silmapilguks näis ta oma iseäraliku külalise unustanud olevat. Wilkalt uuris ta läbi wiimaste nädalate ajalehed, mis lebasid suures wirnas ta lauak; eritähelpanu pööris ta nähtawasti lehtede kuulutus-osale.

Lõpuks leidis, mis ta otsinud — wälise kuulutuse, mille wälja lõikas ja weskitaustu pistis.

Oli kell seitse õhtul, ja ta polnud — weel lõunat söönud. Åsbjörn Kragi töö oli nähtawasti nii kiire, et ta isegi korralikkudest söömaegadest pidi loobuma. Püstitajalu sõi ta weibi külma liha, heitis wihmamanntli õlale, kuigi ilm wihmaga ei ähwardanud, surus laia-äärilise kaabu sügawale otsaesisele ja läks wälja. Ta läks harilikku teed.

Kui ta tee lõpuni oli käinud, nägi ta üht kogu, kes end wastasolewa wärawa kõrwale püüdis ära peita; see oli ameeriklane. Åsbjörn Krag terwitas teda wiisakalt ja läks edasi.

Sinna tsentrumi jõudnud, astus ta ruttu hotell „Grand'i“ läbi Karl-Johansgade-poolse sisekäigu. Geszaalis kohtas ta direktori.

„Ma pole siin,“ ütles, „ja mind pole siin nähtud.“

Direktor naeratas arusaadawalt.

„Muidugi,“ vastas ta, „pole Teil näinud pool aastat, ja ka täna pole ma Teie jälgegi näinud.“

Kuna Krag kiiresti läbi söögisaali sammus ja Rosenkrantzgade-poolsest uksest hotellist lahkus, tormas keegi Ameerika wälimusega herra Karl-Johansgade-poolsest uksest eessaali. Ta palus direktoriga kokku saada ja andis sellele mingisuguse kaardi. Kui direktor kaardi läbi oli lugenud, läks ta wäga tõsiselt . . .

Kuid läheme parem Kragi juure.

Paar minutit hiljem seisis ta teise hotelli ees, mis oli erahotell, nagu need siin selles linnajaos on harilikult nähtus.

Krag astus kontori. Teda tüni nähtawasti ka siin, sest silmapilkselt ulatati talle wõõraste- raamat, kui ta seda palus.

(Järgneb).

Walaskala jahil.

Daani kirjanik J. C. Sörensen.

2

Masin töötab kahelordse jõuga. Templi-
lööb muutub selgetks ja terawaks ja rajab nagu
raste, taktifindel wafaralööb alt üles.

Wint wuriseb kahelordse kiirusega ja katjub
hambald kiristades merest kinni kahmata. Paat
wajub raskesti meresse, steewen tõuseb pisut.
Aga see köit ei aita midagi. Määratu loom
seal wäljas pingutab jeda enam jõuda ja ta li-
gutused muutuwad ühtlaselt ja kindlasti tuge-
wamaks.

Masin töötab, hingeldab ja hoigab; wint
wuriseb laewa taga hullumeelselt. Laewakeha
kinnub ja pragiseb, nagu tõmmataks ta keskelt
lõhki. Nõõr seisab pingulekistuna laewa ees-
mese poole peal ja ulatab sealt põigiti wette.

West wõhatab laewanina ees ja tungib lae-
watülgebe alt taha poole. Walaskala wäljas
näib lõwenewat; ta puhub harwemini ja mitte
enam nii hoigawalt. Hingedhufambad pole
enam nii werised kui enne. Ta on oma was-
tase üles leidnud ja on otsustanud wõibelda.
Ta jookseb nüüd edasi ja jätab järele laia kii-
lwee, mis punane werest. See woolab ta ha-
wadest.

Ta ei taipa, et iga ta üfist sabalööb maha-
wisatud waew on. Ta pressib enda niti kõrgele
kui wõimalik, kisub oma keha musklik pingule
ja läheb üle mere edasi, pimedasti praft ja jõu-
kselt. Paat lendab talle kiiresti järele, kuna
wint wees jahwatab nagu wihane wälke loer,
jeda üle tänawa kistakse.

Nii mööbub tund ja weel üks tund.

See on arusaamatu ja määratu. Jah, pole
arusaadam, milline jõud on ühel nitsugusel sur-
mawalt haawatud loomal!

See pole wõitlus, see on tapmine selja ta-
gant, salajas wartsetud tapmine, mõrtsukatöö.
Olets sel loomal seal wäljas peale ta jõu ta
pisut intelligentsti, ta olets paadi juba ammu
pildasteks ja rananittibeks lõõnud. Aga ta ei
tunne ise oma jõuda ja ei tea, kuidas wõ del-
dakse, sellepärast kihutab ta üle mere edasi
nagu pelglik hirm.

Kuidas peab harpuun närima ta siskonnas,
mis purunenud granaadist on puruks rebitud!

Walaskala puhub nüüd täitsa puhtalt. We-
rejooks ta kopsus on lõppenud. Ta seisab nüüd
oma jõu kõrgusel. West paadi ümber on ta
werest punane.

Siimene lihtsalt ei oska enesele ette kuju-
tada jeda jõuawaldust, mis selleks tarwitik on,

kui tahetaks kahelümne tonniliist laewa kaks tundi
edasi wedada, mitu penikoormat tunnis, auru-
masinast hoolimata, mis wahetpidamata kaha-
taja hobuse jõuga tagasi sõidab, ehk küll kala
juba mitu tonni werd on kaotanud!

Difelohje naerwäärt on näha, kuidas hästi
warustatud teraslaewa üksainus loom üle mere
weab. Määratud, põruwad hingetõmbed wäljas
kajamad ülevalt toredalt, nagu pilge masina
kiirele kätgule ja winti wirinale.

See on elu suurim jõuawaldus, mis wõitleb
aastatuhandeid wana inimtarkuse ja inimitawa-
luse wastu. See on liha ja weri wõitluses te-
rafe wastu.

Kaks tundi kestis wõitlus, ja niikaua kui
ta kestis, et tahtnud keegi laewas oma suud
awada.

Wahetpidamata wafardawad templid, wahet-
pidamata jahwatab wint. Ahjuksed awatakse
ja pannakse kinni. Sõhulka uuendatakse, kat-
laib täidetakse. Kuid mis astub asemele werese,
mis wäljas haawasti jooksis, mis astub püna-
tud närwide asemele?!

Aga paat on teras ja atnuks teras. Tal ei
ole südant ega närwe; ta hingab süst ja tal
pole werd, pole tunnet; ta ei tunne wästimust
ega hirmu, ei walu ega wiha. Ta atnuks jah-
watab oma windiga, jahwatab ja jahwatab.
Ta istub õletti meres ja jahwatab, ja ta wõib
nii istuda kahelja päewa ning jahwatada. See
wälke neetud terasolewus, kes oma randküüned
puuris wäljas sellesse loomasse, ei wõi siit loo-
buda ega wästida. Ta peab wõitma ses wõit-
luses, mis ei olegi wõitlus.

Ja wõit tuleb, pikkamisi ja kindlasti. Wa-
lastala töötab raskesti ja wägiwõibelt. Pool
hitlakeraft rullub üle merepinna üles, igaford
kui ta tõmbab ja edasi läheb. Alaltseft wahu-
tab weri hirmsasti haawasti, mille harpuun ta
keresse rebitud. Raste töö ja werelaotus tee-
wad ta wäikuseks. Ta wangub wäljas, tungub.
Ta litgutused jääwad pikaldasemaks, katewad.
Paat seisab nüüd ühel kohal. Suur loom wä-
herdab abituks merepinna. Weel tõmbab ta,
aga nõrgalt, lühidalt, ostarbetutes tõugetes.

Masina teras lööb terawasti ja taktifind-
lalt seal all, kõwasti ja kolawalt nagu ennegi.
See on terasjüda, mis põksub kiretumalt ja
halastamatult.

Winti jahwatamine muutub rahulikuks ja
kindlaks; on kuulda, et ta tahab ennasti kinni

hammustada. Walaskala wäljas hoigab ja ohtab nagu fattine lõõis. Müüd wirutab ta oma õhuangust üles mitte üfti õhtu, waid ka tehasoofust, mida ta enesest hädas ja wiletsufes wälja annab. Ta wangub merepinna ringi, metsikult ja hirmunult, kord paremale, kord pahemale poole. Aga ta ei jõua edasi, ta wistub praagu weest wälja ja tuigub kui joodik. Kuid see kõit ei aita midagi. Meri on tema ees lutsus, ütskõit kuhu ta pöörab, wäike halastamatu terasloom on enda oma wuiksewa raudwindiga merešse kinni puurinud, nõör annab järele, walaskala wäherdab wäljas, oimetu werejoofust, juksedes hingehädas, piinatud walust.

Paat on wõitnud, wäike, wäsimata raudwint on wõitnud; pikkamisi kruuwub paat tagasi, walaskala tagurpidi nõõriga järele tõmmates nagu wäsinud loera.

"Poole jõuga!" käsis kütt.

Wärskem mastna teraslõõit muutub aeglasemaks, jääb rahulitaks, üleolewaks. Siin pole ju midagi kättida, ainult weel pisut oodata, ja kõit läheb iseenesest. Windi wurin wäheneb, mitte nagu oleks ta wäsinud, waid et ta on wõitnud.

Aga waene loom seal wäljas pole seda kätstu kuulnud. Loom steewent ees on ise tunnud, mis tähendab wäsimine, wõib olla estmest lorda elus. Müüd märkab ta äkki, et poolest omaft loormast on lahti saanud; wahest on see halastamatu loom, kes talle küüned lihasse lõõnud, ka wäsinud!

Walaskala on wäsinud, aga ta arwab nägewat pääsmist. Ta wõtab oma wiimse jõu kofku, korjab kofku kõit oma rammuraafud, mis ta suures tehases wahest weel peitunud.

Ta läheb jälle edasi, oh Jumal, milline kurb nähtus. Ta tuigub ja wangub. Paat lasseb ennast heameelega wedada; windi poolt kajakab unš hää, peaaegu nagu naerats ta. Siis on lõpp. Siiglane wäljas wajub kofku kui lapp.

Ja wärten hakkab töötama. Suur raudratas keerab pikkamisi ringi, kerib nõõrist sülla sülla järele laewale, kuna rataste raudhambad kõriseswad. Walaskala weetakse, suur, tore loom tõmmatakse sülb süllalt lähemale. Ta peksab sabaga wäljas, ta puristab haawatult ja wahib wahetewahel tagasi laewa poole, nagu ei tahaks ta uskuda, et see tõst on.

Walaskala on wedel ja wäsinud, nagu tohmel, kes ära wästitatud. Jäta jälle tõstab ta saba paadi poole, nagu õiglasest, wäetimas protestis.

Sülb sülla järele keritakse trossi üle steeweni wärtnale. Kütt seisab kangel wäljas ja lamandab. Ta piik wõib walaskalal, mis lä-

hemale libiseb, itka saba ees. Ta tõstab käe, kui peab tõmbama, ja lasseb käe langeda, kui wärten peab seisma.

"Stopp!" ütleb ta ja kargab plattformilt alla.

Tross pannašse kinni ja kütt läheb laewa pärale. Kaks meest on kõied lahti teinud, millega parw kinni pandub. Kolmas mees põlwitab laewalael ja wafardab piigi kallal.

"Parw lahti!" käsis kütt.

Ja parw kukub wette.

Mehed hüppawad paati, teewad nõõrid lahti ja wõtawad aerud kätte.

Kütt tõmbab saapad jalast, wistab jalki seljast, kahwab piigi ja järgneb neile.

"Gemale liikata!" käsis ta.

Seljamal flimapiigul, kargab Sai paati.

"Noh, ilus," ütleb kütt. "Jah, wastutate ise tagajärjede eest, kui midagi juhtub."

"Muudugi," wastab Sai.

"Nii siis: eemale liikata!" ütleb kütt. Ja parw sõuab ruttu eemale, et walaskala lõpult kull tappa.

Walaskala surmatakse piigiga.

Ta kerrib ja tõuseb wäljas, otstarbeta, ogaralt. Piinatuna wäherdab ta, hirmutatud, wäsinud, seotud loom.

Paat läheneb ruttu, tal pole sadat sübdagi sõnda. Mehed sõuawad sübdisti, et näidata oma mehifust, sest laewal flimitteswad neib maha jääjad terawasti.

Möödub mõni minut, parw sõuab eemale. Sest wäike õhuke laewake, mis õieti suure puukinga sarnane on, sõuab tõesti walaskalaga wõitlema.

Kuid see kunsttütt ei ole raske. See on wana Taaweti ja Koljati lugu. Taawet oma linguga ja ktiwigä, ja Koljat oma paksu, rumala, tütlema otjaesisega.

Waata Taawetti, kuidas ta seal paadi äärel seisab! Mitte Taawet, nagu teda piiblllugu pilbistab, puhtaks pestud, salwitud ja pomadiseeritud, messingist kübar peas ja kulbšed lokid rippumas. Ei, uubne, moodne Taawet, kes ennaft kogu kuu pole pesnud, wana, hartusjalgne Taawet rippuwa kõhuga ja sintjooniliste sulka-dega; traantsed püksid istuwad nii siledalt, nagu oleksid nab külgetaswanud raswakiht. Peas kannab ta sisšselangenud waremeid papist ja riidest.

Kulla kohal hoibis see uubne Taawet mitte lingut, waid piiki, pilka, wana puuritwa, mille külge on kinnitatud kaks küünart piik, peen raudora, mille teraw ots wäikšeks tafafeks leheks muutub. Warre keskelt ripub maha paadipõhja nõör. See on piik, see on sõjariist, ja just sama

naerumäärt sõjartilist walaskala wastu, kui ling koljati wastu.

Ja see rand, see wana roostetanud ja usfitanud, paendunud ja kõwer piik, selle hoitab ta kahe käega pea kohal, just samal kohal, kus ta jeda alati on hoidnud, kui sin paadis seda tahtis walaskalasse puurida!

See mees tuleks rauasse walada, et ta üle kogu teha wõiks roostetada, ja suurele, inimes-tega täidetud turule ülesseada, et igamees näha wõiks, kuidas Daawet aja jooksul muutub ja mil-lise näo ta piklamiis on omandanud. Aga pa-raku, see pilt oleks sama täiuseta kui kõik pil-lid. Pliki wõiks ju üles riputada, nagu ta on, aga isegi kõige parem kunst ei wäljendaks seda raswaforda nii, kuidas see tema nahal seisab, ei wäljendaks ta hälsu, mille järele ta lehtab.

Seft ta lehtab pahasti, sõna sõnalt mõista pahasti. Traan ja rasw, peft ja wert on ta riitese imbunud ja seal kudes halwaks läinud. See on paljude walaskalade wert, mis mehe juurest tõuseb ja nagu nõrk ohwrihäls taewalt kättematsumiis liisendab.

Parw on walaskalani jõudnud ja wõib nii pikkamisi selle peale mõelda, kuidas selle hitg-lalooma jäämusstega liigidalt wõitlust alata.

Aga walaskala loobub sellest. Ta on puhanud ja ennast selle hirmsa waenlasega wäsitannud, kes teda alaltjelt oma uskumata pillade kühntega kinni on hoidnud; nüüd tuleb sin üks weel juure.

Suur loom ei näegi, kui wälle see paat on; ta tunneb ainult, et talle endine waenlane jälle läheneb, sama hirmus waenlane, kellega ta juba kats tundi on wõidelnud. Loom ei näe, et läheneb wälle, õhute ning jõuetu ast. Sü-gawas südames rammetu, ruttab ta ainult põgenema, õigemini: kasjub põgenedes rutata.

Seft ta ei saa edasi; laew wäljas hoitab teda kinni nagu meresse ranatud randpoft. Siis wistub ehmunud loom küljelt ja hakkab laewa ümber, mis meres kinni seisab, karuselli sõttma.

Kütt wannub ja manitseb. Mehed tõmbawad aerud kõrgele ja parw on walaskala kõrwal Ruttu käänal paat ja nihkub otse looma juure.

"Stopp," ütleb kütt, lööb pligi walaskalale küljesse ja puurib ta wälkfitrestist sügawamale ja sügawamale wajuwasse kehasse. Siis on walaskala wee alla lastunud.

Kütt ksjub pligi rutulise tõmbega nõõrist tagasi ja parw sõuab edasi, et walaskalale unesti pligiga pistu, niipea kui ta ilmub.

Kütt seisab parwel ja wahib wette, parwe liikumise kohta tafa ja lühidalt käste jagades.

Tarwis on walaskala filmas hoida, seft ta ilmub wistkisti jälle õige pea. Paat olgu ikka nii, et ta walaskala kõrwale sattub, aga nii, et ta walaskala tõsumiis ei taista.

Daewal seisawad mehed, käed pükfitastkus, ja flmitsewad walaskala, kes nõõrit otjas edasi aaleb, ja paati, mis ta kõrwale ruttab. Kui kala wee all on, ruttab paat edasi, aga niipea kui kala tõuseb, on kütt pligiga kohal.

Kord korra järele puurib ta raua walas-kala küljesse; selleks on waja ettewaatust ja tähelepauu. Paat lehab raskelt wees, ja woo-gude löõki tuleb terawasti tähele panna, et ta ei sattu walaskalale, ja ei lähe ümber.

Hai istub wäljas paadi ninas ja loeb pii-gilööfe. Ta wihastab pikkamisi küti üle, kes walaskalale juhuslikult haawu teeb.

Kord korra järele kerkib looma pea paadi kõrwal üles, sin, sülb wõi kats kaugele, mää-ratu suurena. Siis paisatasse kiir pikal, õigawal toonil wälja ja teha tõuseb ning paljatus ikka enam. Näib, nagu tõuseks mereft saar, nagu kaswaks seal mõni manner. Kindlasti tõuseb selg, siis lööb kütt pligiga pekisse ja puurib selle jõuga sügawamale, kuni walaskala jälle wee alla waob.

Siis kaob kala, sama pikkamisi kui tõusis, määratu sabaoim heljub flmapilgu paadi kohal õhus, teeb paar löõki, mis merepinna platsuma paneb, ja loom on kadunud.

Rahesfakümmend jalga pikk walaskala on paadiga wõrreldes nii määratu, et igaford näib õnneius tulewat. Aga juhuslik oimultigutus paistab paarti jala kaugeftst olewat nii suur ja ebaloomulik. Ja see ringtants et lõpe ega lõpe. Nad ei saa arugi, kui kaugele nad on sõit-nud, seft maad pole näha, nüüd, mil pimedaks hakkab minema ja laew kõwasti meres seisab, külge nende poole pöördes. Aga Hai arwestab, et walaskala on juba on saanud 17 pligihawwa ja nagu ei tahaksti weel elu jätta.

Aga nüüd lähneb ast ta lõpule. Näib, nagu ei wõiks loom enam wee alla jääda, nii pii-natud ja wäsinud on ta. Ta lamab ja wajub ja tõuseb weepinnal, ilma et saaks wajuuda sügawasse ja tulla üles. Ta saba seisab jõue-tult kõrwal nagu lapp. Ta hoigab ja puristab wahetpidamata, et aimagi enam, kus ta wiibib. Kolm tundi on ta lootufeta wõidelnud loomaga, kes ei wäsi, olewusega, kes enesele wõtnud saatuseõdigufed ja seda täidab kui saatus. Kolm tundi on herpuun ta siftkonnas närinud nagu isune, täitmatu elajas.

Ja walaskala on targaks saanud. Ta on leidnud, et ta enam ei ole waba ja ka enam mitte loom. Daewas kadus tal. Meri häwines.

Ei leidu muud maailmas, kui see hirmus piin ta fiktionas ja siis jõuetus, mis kasvab, naga imeks loom, kes teda kinni peab, pikka-misi ta rammu välja.

Siis on küttil õnne tema südamesse tabada. Samal filmapilgul purtskab veri kui pakš auraw kiir üles ja langeb loomale tagasi, ta meestele paabis. Saat sõuab ruttu eemale, laewa juure tagasi.

Silmahilgu lamab walaskala beaagu waitfelt wees ja puhub wrepilwe wrepilwe järrele üles taewa poole. On, nagu pumpaks süda iga löögiga, mis teeb, loomast werd välja. See veri langeb meresse kui wilm ja taob. Siis wõtab loom weel wiimase jõu koftu, et ilmaga arweid õtendada ja surmaga wõtilusse astuda.

Määratu saba tõuseb kõrgele mere kohale ja langeb tagasi lastudes nagu suurkülipauk. Weehulgab wifatatse kõrgele, kukuwad maha ja paisatakse unesti üles, kõrgemale kui enne. Silmapilk piitsutatatse veri wahule, kuna plats järgneb platsule. Walaskala ennast pole enam näha; ta peidab oma wiimse walu häbelikult weekeerutustes.

Siis kajab wiimne plats, ja meri wajub jälle rahule.

Uga weel laua lööwad waht ja wood laewa alla koftu.

Meri on endine, taevas nagu alati. Walaskala ega seisab väljas weepinnal, kõht ülewal. Rahulikult ja tahteta hällib walge kõht merel; kõrgeid laineid, mille wiimne surmawõitlus lõonud, lofsutawad surmureha edasi-tagasi. (Lõpp).

Elutarkus.

Prantsuse kirjanik Chamfort.

Uuematest raamatutest saame enamasti mulje, nagu oleksid nad kirjutatud ühel päewal ja abiks wõttes raamatuid, mida eelmisel õhtul juba lugesime.

*

Kuulsusel on see hea külg, et tuttawad oleme inimestele, keda me isiklikult ei tunne.

*

Seltskond seisab koos kahest klassist, kellest ühel enam toitu kui isu ja teisel enam isu kui toitu on.

*

Waimurikkad inimesed eksiwad tihti, sest et nad maailma küllalt nii rumalaks ei arwa, kui ta tõesti on.

*

Keegi tegi Duclosele etteheiteid, miks ta seltskonnast nii eemale hoiab. Duclos wastas: „Olen paraku oma wigadega enam harjunud kui wõõraste wigadega.“

*

Päew, mil ei naerdud, on kõigist päewadest kõige kadunum.

*

Rumalusi, mis meie iseloomus peituwad, peame oskama teha wiisakal kujul.

*

Pahad inimesed meeldiwad üksteisele häid tegusid tehes.

*

Teraswamm.

Saksa kirjaniit Luise Westkirch.

1

Päike kõrmetas kõrgeid männalatu. Hlliga- wates laitudes seisis ta rohelisel samblal, lumi- walgelt läikival laudlinal, mis samblale lao- tatud, wälkus klaasides, talbrefutes, pudelijahu- tojate metallil ja täppis seltskonna nägusid ja heledaid sumellette metsa all.

Kingu tega seisis suur wanter, mis nad stia toonud. Sahtirakendatud hobused nofsid laewu lünast, mis nelle ette pandud. Nende kõrwal magas kutser, kelle kõht täis söödud. Sumise- wad kärbsed imesid tema õlletlaasi kallal, mis tühjaks joodud.

Uga läikiva laudlina ümber oldi ärtwel ja aeti waljusti juttu. Daamid sõid kulbäärtega talbrefutelt lõhnawaid maastkaid. Keegi noor mees, k'l wälksed wurrud huulel, nähtawasti kõige ettemõtte juht, täitis osawasti settiklaase.

„Selmitama peab ta! Sel suhtes olen wa- nameelne, mu daamid. Satad ja madalad klaasid mulle ei meeldi!“

„Wah! on ju Kurt Brunslowi eriala,“ tähendas kulwalt üks suur walgetwerd isand, kes laisalt paigal istus, wõib olla ainult selle- pärast, et tal raske oli kõrgeis walges kaeta- guses oma kaela käända.

„Tõsi, Ge Gerlach!“ hüüdis Kurt Brunslow. „Sul on õigus. Jah, wahutama peab see, mil minu kohta wäärtus on. Wahuwein, tun- deb, elu!“

Ja ta kummardas sügawale noore neiu kohale, kes tema kõrwal oma walge päiksewarju all istus.

„Kas pole õige, preilit Meiner?“

Magda Meiner punastas sügawasti.

Pikkamisi tõstis ta silmad tema poole üles, ilusad, arglikud silmad, et neid siis, nagu eh- matades, ruttu libiseda lasta ühele wanale her- rale, kes kangel teisel pool laudlina istus, ja siis kustus järä neiu silmist ja puna neiu pal- gelt.

„Ma ei tea, mis Te arwate, herra Brunslow!“ sofstas ta.

Nüüd segas üks teine noormees nende jutu wahel, noormees, keda ta mustade juuste, näpitsprilli ja lawatsuse pärast, lord profurdriks jaada, „Mesistols“ kutsuti:

„Brunslow, mis on sinu autoga?“

„Õstsin ta — muidugi!“

„Sa hltud?“

„heksa tuhat!“

„Sina, sinu wana herra on aga tõesti suure- pärane!“

„Noh, seetord hakkas ta efiti wastu. Uga oma ainisa poja soowi tagasti lütata ei suuda ta ometi. Ta teab, et raha maailmas röömu tar- wis on!“ Ta pööras kange wanaherra poole, kes tufaselt ta wastas istus. „Kui lubate, herra Meiner, siis tulen Teile ja Teie preilit tütrele lord autoga järele ja me teeme wäljasõidu. D'eme juba juhtumises osawad, mina ja minu autojuht!“

Wana herra tõstis pea üles.

„Teie olete väga lahte, herra Brunslow. Uga Te teate, minu aeg on lastu, ja üksti ma Magdat minna ei laje.“

„Oh, siis tulen mõnel pühapäewal nagu täna,“ soowitas Brunslow heasüdamlikult.

Wana herra kõrwal istuw daam katkestas Meineri wastufe.

„Et Teie ikka weel hommiku kella seitsemest kuni õhtu kella seitsemest oma kontoris istute, herra Meiner, on imestamiswäärt. Teie mõik- site enesele nüüd ju igasugu lõbu lubada!“

„Arwan kohust tähtsamaks, armuline proua,“ wastas wana herra, ilma et ta vähematki oleks naeratanud. „Peremees kuulub oma ette- wõtte etteotsja, kuni ta oma ameti maha paneb.“

„Ah, Teie tahate preilit Magda eest liiast hoolitseda,“ hüüdis lustilik daam. „Ja sedagi pole tarwis, sest niisugune preilit kui Teie Magda letab ta ilma warandufeta oma õime.“

Meineri tõstis pilgud riimast tüdart, kes waikselt ja nagu waewaga wallatud mures walgetwerd laisa ja Kurt Brunslowi wahel istus.

Kurt Brunslow täitis wiimse klaasi ja wis- kas salwrättiku läest.

„Nüüd puhkus, herrased!“

Wanemad daamid ja herrad otsisid enesetele wilu koha uinaku-tegemiseks. Noored rändasid saltades ja paaritaupe üle paisuwa sambla metsa.

Kurt Brunslow oli Magda Meineri kae alt kinni mõtnud. Tähelepanematult wiis ta neiu- kese wälja teiste naerwate ja juttuajawate in- meste keskest, kuni sirged tüwid nende taga kinni läksid nagu sein; vähematki häält et ka- janud nende kõrwu.

Brunslow lõpetas jutu ja jäi äksti seisma. „Magda!“

Ta wõttis neiu käd, sundles neid, surus need oma filmadele :

„Magda !“

Ornuje ja kartuse ilme neiu ilusal näol süwenes.

„Kurt ! Armas Kurt !“ sosistas ta.

„Magda, ja ei tea, kuidas ma sind armastan ! Ja ometi ! Pjüt pidid ja seda ometi tundma. Kus ma käin wõi olen, ilka mõtlen sind oma ligdale. Ilma sinuta, mu kuninganna ja hea ingel, pole ma midagi enam !“

Ta oli neiu ette pehmele samblale põlwi langes.

„Saa wiimaks ometi minu naiseks. Elu aeg tahan ma sind kätel kanda. Õnnelikuks tahan ma sinu teha, õnnelikuks — !“

Seal langes üks pisar põletawalt ta otsa-efsele. Ohmatades waatas noormees üles. Hääletu nuuksumine wapustas neiu.

„Magda, Jumala pärast !“

Brunslow kargas püsti ja saatis neiu ligidal seiswa kaljurahnu juure, mille jalal allikas nrisises. Siis jättas ta :

„Olen ma elfinud ! Mis sa kardad ? Mis sa ehmatad ? Kas sa mind siis sugugi ei armasta ?“

Suure waewaga kogus neiu ennast.

„Ma armastan sind, Kurt, enam kui midagi muud maailmas. Jät enam et armasta ma ilmas keegi enam kui sind !“

„Mga siis — miks sa nutad ?“

„Sellepärast“ — sõnad tulid tajatsest, aga selgesti — „sellepärast, et ma sellegipärast sinu naiseks ei wõi saada !“

„Magda, ega see ometi ei ole sinu tõsine jutt ?“

Neiu noogutas kurwalt pead.

„Seda oli mul sulle waja kord ütelda, Kurt. Sellepärast ei keeldunud ma sinuga slla tulemast. Kui raske on mul sulle seda ütelda — tahtlen, kas sina minust aru saad !“

„See on sinu isa, kes sinust räägib,“ ütles Kurt. „Tema arwab iga naeru patuks, iga rõõmsat inimest kurjategijaks. Ja siis jutustas ta minust sulle : mina olen pillaja, latikleja, mängija, joodik, kergemeelne, alatu. Ara usu seda, Magda. Mina ei taha end sinu ees mitte teha woorustangelaseks, aga kui ma mõnikord ka üleannetu olen olnud, ausaks olen ma ometi jäänud. Ja kui ma oleksingi libamist allapoole kalduwal teel, sinu mõju ja sinu armastus kaswataksid minult eestujuliku inimese !“

Neiu raputas pead. Siigutawa tõsibusega filmittes ta teda.

„Ei, Kurt, seda mitte. Saa ometi aru, kaswatamiseks oleb ja mulle liig armast. Minu nõrkuse wastu wiiksid ja oma tahte alati läbi.

Minu teeksin su jõledused kaasa, kiirustaksin sinu õnnetust !“

„Õnnetust ? On see siis õnnetus, kui elu lüu maitstakse ? Minu arwates on see just see õnn, mille poole inimesed kõik raske töö ja waewa abil püüawad. Minul pole waewa ja tööd olnud. Minu isa on seda teinud minu eest püümatult. Ja tema saab minust aru ning lepid mu rõõmsa naubinguga. Ka sinule õpetan ma selle kätte. Sina pead minuga jagama kõige parema, mis tunnen, elu, kus iga üks päew melle wastu naeratab nagu möödnud päew, mis ei tunne häda, muret ega puudust. Julge ainult omi tahtmist teostada, ka oma isa tahtmise wastu. Rabele lahti tema tujase, rõõmitu eluwaate nõiaringist !“

„Tõsi küll, minu isa ei liida heaks elu, mis sina elad, aga mina armastan sind nii, Kurt, et ei tea, kas mind lapselik sõnatulmine üffi jaksaks tema juures tagasi hoida. Kuid mul on ka hirm elu eest, mis koosneb ainult lõbust, rõõmust ja nautimisest. Maailmas, kus nii palju walu leidub, näib see minu arust olewat ebaloomulit, õudne, peaaegu südametu. Ma ei tea, kuidas seda pean wäljendama. Kes seda elu elab, arwan ma, et wõi maailmas midagi tõsiselt wõtta. Ma ei jaks uskuda isegi sinu armastuse sügawat tõsibus. Jah, see'p see just on. Ja see on kõige pahem !“

„Et minu armastus sind tahaks hoida mu-rede eest, sellepärast ei usu ja seda ?“

„Mured, waew, häda pole kõige pahemad. Minu isa, kes mid omaas elus tundma õppinud, räägib neist kui inimsoo suurtest rõhtudest. Terawanniks nimetab ta neid, mis heas elus lõdwaks jäänud rahwad kui ka üksikud üles raputab, ebatulid eemale paiskab, aga elu-wõimliste selgroo ja musklikid karastab ja terwisele jälle tagasi kingib !“

„Tänan !“ ütles Kurt. „Minule pole arsti-mist waja.“

Silmapiigu walittes samblasel kaljul waitus. Kurt wahtis kibras kulmul alla wette.

„Kui sa enesele walitsid mõne kuisse eht ameti, Kurt,“ algas Magda tajatsest ja arglikult, „ma isa kontoris wõi —“

Kurt Brunslow noogutas pead :

„Tart on naine, kui ta ei armasta !“

„Kurt !“

„Urge nähte waewa, preili Magda ! Minul on wastus läes. Neiu, kes armastab, langeb armastatud mehe kätte walele. Kõik muu seisab tsel kohal. Teie isa tarkussõnad ei sunda mu nalga ja ja jänu rõõmu järele waigistada. Elan edasi oma elu oma maitse järele. Mga Teie hästikaswatus meelt et taha ma oma

tunnetega enam tülitada. Lubage, et Teie teiste juure tagasi saadan!"

Magda silmitses noort meest suurenaail filmil, kust välja paistis sügav valu. Ta huuled liikusid, aga vähemaltki kuuldamat sõna ei saanud sealt. Ja siis muutus ta näoilme tõrsumusest karedaks. Sõnatult sammus ta Kurri kõrval laagripilatsile tagasi.

Seal olid noored parajasti tule üles teinud, mis eslotsa enam suitsu kui sooja andis. Sakat keetma kohwi. Kurt Brunslow võttis sellest kohe asjatundlikult ja agarasti osa. Ta oli väga lustlik, nockis üht wanemat elurõõmsat preililt, kes talle ka mitte võlgu ei jäänud, ja kandis viimaks mitmesuguseid naljalaulu ette. Kogu seltskond imestas ta mitmetülgset osavust.

Magda oli waitfält isa kõrval istunud.

"On ohas," vastas ta raewalt kuuldamalt isa küsimale pilgule. Ja siis ei lausunud ta enam sõnagi.

Isa võttis ta käest tasakesti kinni.

"Küll ja oma wahwust lorb weel õnnistad, laps. Uju mind!"

Meie ei wastanud, ei uskunud teda ka. Tal oli tunne, nagu oleks ta surunud, nagu tantst-
sid kõik need inimesed tema haul. —

Pika suwepäewa widewik oli juba alanud, kui seltskond koju sõitis. Kurt Brunslow oli oma sõprade ettepaneku, weel kusagile restoraani minna, tagasi läinud. Ta läks koju. Hirmus ärewus kohises ta peas ja südames. Temale jeda! Temale neiu! Teda ta armastab, kellest ta uskus, et temagi teda armastab! Tagasi läkatud — ihitalt tagasi läkatud tühja kilgi pära! Sellepära, et ta elust tahtis rõõmu tunda! Tagajärgi oleks ta saawutanud wõib olla alles siis, kui ta, oma individualiteeti surmaks läies, oleks katsumud oma pale higis enejele leiba teenida, ainult et mitte erandiks olla farjas — wõib olla alles siis, alles siis! Aga ta ei tahtnud! Tema oma wabadust ei müünud — et raha eest, ega ka naise armastuse eest. Magda oli talle ju armas, väga armas. Sest oli waja jagu saada. Pidi jagu saama. Tema jäi tenaks.

Rahuldustundega silmitses ta oma isamaja, mis oli juur ja lat. Helebasiti särasid firmasid kuldähed: "Heinrich Brunslowi wiljaäri." All seisid kontoriafnad, mille taga isa nii palju raha teenis, mida poeg rõõmsasti välja andis. Tulekuma paistis weel aknaft — arwatawasti koristati kontorit.

Kurt astus õue. Seal seisid kunnis troška ja tõlla kõrwal tema uus auto. Tahtisest tall-
nusest kajas välja tasane ketikõltn. Sobused sõid seal.

Ta tuli tagasi ja läks trepisi üles. Kontori-
rist kofisid mehehääl. Täna? Ja praegu? —

Ta tahtis ust parajasti awada, kui üks seestpoolt lahti tehti. Wana raamatupidaja Hartmann seisis tema ees. Mehe pikk, kortsumud nägu oli üllitõsine.

"Teie siin Hartmann? Mis on sündinud?"

"Balun noort herrat nii lahke olla ja silmapilants siia fiske astuda!"

"Ega ometi midagi paha —?"

"Wana herra liiktas noorele tooli.

"Te teate muidugi, herra Brunslow, et praegu, mil kõik ärid allamäge lähewad, ka meie firma raskesti on kannatada saanud —"

"Midagi ei tea ma! Mitte midagi!"

Kurt kargas püsti. Wana raamatupidaja wana nägu paistis olewat nii kummaline —

"Tehke lühidalt, Hartmann, terwe kibe jooft korraga! Firmsal on karta maksujõuetust?"

"Ei, karta pole enam midagi!" vastas raamatupidaja kuitwalt.

"Mis see tähendab?"

Noor mees tundis külmawärinat.

"Kui Te ühe sõnaga teada tahate, firma Brunslow on täna oma olemise lõpetanud."

"Mis? Olemise lõpetanud? Kuidas on see wõimalik?"

"Herra Brunslow uskus ju, et weel sundab mõni aeg wastu panna, mina mitte. Soowita-
sin juba nädalate kaua, et liiwideeriksime. Siis oleks see weel wõinud sündida auga. Aga nagu alati, ei tule õnnetus üfti. Gile õhtul on kassapidaja wiimse sularahaga, kahetsatümmend-
tuhat marka, põgenenud. See on lõpp!"

"Ja minu isa? — Kus on minu isa?"

Hartmann silmitses noort meest üle prilli-
klaaside. Selles pilgus polnud poolehoidwust, nagu ta sõnadeski ei peitunud vähemaltki kaas-
tunnet.

"Herra Brunslow oli ainult selle üle äre-
wuses, kuidas Teie, tema poeg, selle õnnetuse wastu wõtate."

"Ja õigusega, Hartmann! See oli andeks-
andmata, et mulle midagi ei üteldud, et mind ei hoiatatudft kofkuhoidmisese, ettewaatusese. —
Meie oleme siis tõesti kaotanud kõik, mis meil oli, Hartmann?"

"Teie ei ole minust weel õieti aru saanud, herra Brunslow. Teie olete palju enam kaota-
nud. Muidugi pandi telegraf igale poole tööle, et kassapidajad tabada. Damesinub see, siis eht on wõlajaldajad leplikumad. Firma Brunslow aga on ja jääb surnuks. Rohuherrad on para-
jasti raamatuid piitseerimas."

"Andeksandmata!"

(Särgneb).

Almeerifa metšikust läänest.

Saksa kirjaniku Alfred Manns'i juttude seeria.

4

Neegri pulmad.

Texase kuu ilustas oma maheda valgusega neegrifüla puudust. Wiltuwajunud maja lähel seisis Sam miss Saaraga, kes ta südame kuninganna oli. Oli kewade. Maapind lõhnas fergesti, aga würtlikult, majakesest aga woolas wälja wänge hais.

Paar wähtis üksteise otsa ja andis wahetewahel ka suud, nagu see neegrifüla pruutpaaride keskel wiisiks oli.

„Oh Saara,“ sõstas Sam armunult, „meie astume abiellu aasta pärast, ei, kuu pärast, ei, juba homme teeme seda. Ma rendin D. b Habakulilt maja; ilusa maja, peaaegu sama ilusa kui see siin, sinu isa maja. Mul on nii suur igatus!“

Saara punastas, kuid seda polnud näha, sest mõlemad olid mustad, Saara palged ja õõ — kuu oli nimelt pilwede taha pugunud.

Sami äiline mõte teostati otsuseks.

Järgmisel hommikul rändas pruutpaar üle rahulagendiku jaoskonna rahukohtuniku mr. Rumpstoni farmi poole.

Pudelt whisky wastu onu Mosesele ilusa Saara isale, ja punase aluskuue wastu Nunt Betsyle, neiu emale, et olnud pruutpaarile wanemate õnnistust keelatud. Veel kaua olid wanad herrased seisnud ja armastajapaarile järele lehwitanud, Nunt Betsy oma punase aluskuuega ja onr Moses whisky-pudeliga, mis aga juba pooleldi tühi oli.

Rääkides ja oma noorest õnnest und nähes sammusid noored inimesed oma teed; aegajalt waatafid nad üksteisele naeratades näkku, kus juures nende ilusad punahuuled omasid õige paksu O kaju.

Sam jäi äkki tõsiseks; talle tuli meele, et ta selle pühalikku päewa ainelisti nõudeid ei olnud arwesse wõtnud. Selleks oli kõige pealt tarwis head küpsist ja küllaltajalt whisky, sest wõimalusega, et onr Moses midagi järele jätafs, polnud tõsiselt arwestada.

Glutõidus waldas hea Sami. Ta oli õige kurb, sest kõil, mis tal filmapilgul oli, oli dollar rahukohtuniku jaoks ja kodu — ta o'i D. b Habakulile poolaasta üüriks pidanud andma oma wiimse põrsa — kodu oli tal ainult weel pisut kulwatatud weiselha ja maiss.

Sami ümarikud filmad wiibisid ahastawalt küsides armajama näol. Ja see otsustas siiski ka rääkida. Sami seletuse järele hakkas Saara

nutma, sest pulmad ilma küpsiseta ja whiskyta — mis ütlesid selle kohta naabrid? Neegrifülas pandi neile asjadele suurt rõhku.

Rurwalt ja wakkides läidi ülejäänud tee ära. Seal pödsaste taga seisid mr. Rumpstoni farm.

Nende sammud jäid aeglasteks. Kui nad sama teed tagasi tulid, seisid dollar, mille eest pudel whisky wõidi osta, rahukohtuniku rahakastis.

Sam, kes teadis, et rahukohtunik õigusega tema pärast olewa dollari ära wõttis, lastis ladeduse, selle iseloomuhukutaja, wabalt oma südamesse tulla. Ta hakkas mr. Rumpstont wihtama, kes teda tema arwates pulmarõõmust tahtis ilma jätta.

Korruga kostis pruutpaari kõrwalt wali „mää—mää!“ Määgitjad olid mitu rammusat lammasi, kes filmanähtawa tagajärjega oma peremehe kasuks õige tugewaks o'id paisunud.

Sam ja Saara jäid seisma. Nad filmitsefid esiti lambaid heatahtlikult, siis armunult, ja kui nende pilgud pärast seda kofku puutusid, naersid mõlemad. Sami meeleolu muutus leplikumaks; tal oli tunne, nagu oleksid need süütud loomad saatuse poolt selleks sita saadetud, et rahukohtunikule määratud dollarile wastu kaalu anda.

See tunne kaswas Sami südames mõne minuti jooksul weendumuseks, et ta tohib kaks kõige rammusamat lammasi ilma wähemagi kõlblike kaalumisteta omaks arwata.

Ära Sam ja Saara nagu iga õige pruutpaar kaks hinge ja üks mõte oli, siis oli Saara mõte just wastaw peigmehe mõttele.

Lammastel polnud oma otstarbe muutuse wastu midagi tõsist ütelda, ja üks ühe ning teine teise kae kõrwal läksid nad tulnud teed tagasi.

Oli õõ, kui Sam, Saara ja lambad külla tagasi jõudsid, sest Sam ei arwanud oma wähenõudlikkuses sugugi soowitawaks oma uue saamutusega kiidelda.

Alles kui nad oma uude kodu tahtsid minna, tuli neile meele, et nad weel laulatatud ei olnud. Nõutult waatafid nad üksteisele otsa. Aga Saara oli korralik neiu, sellepärast läksid nad kõil, lambad kaasa arwatud, onu Moses ja tädi Betsy maija.

Onu Moses lebas toikus ja norskas, ning tädi Betsy proowis parajasti whisky-pudelt

põhja, kui ta armsad lapsed oma saatjatega kohale jõudsid. Pääwa kiiresti jutustatud sündmused leidsid tädi Betsy poolt jagamata kiitust ja ta kaitsutas lord Sami, lord Saarat. Sanguinliku põhimõtte järele — „täna on täna“ — otsustati pulmi veel täna pidada, kulgi neid veel polnud. Sam läks ja kippis hiinlase Li Tshing Tshungi unest üles ja ostis tema käest dollari eest whisky. Siis tappis ta ühe lamba ära, ja siis oldi onu Mosese majas rõõmsad.

Ka onu võttis sellest osa, sest surnud lammast oli ta jälle ellu äratanud. Pidu kestis hommikuni.

Kui Sam tundis, et ta rõõmsus oli jõudnud punktini, mil hakkab tulema reaktsoon, siis võttis ta elava lamba nõõripidi käelõrwale ja läks Old Habakuki juure, keda lamba kehalik seisuford palju enam huvitas kui selle pärittole. Old Habakuk võttis 8 dollari ja pistis need ise oma käega Samile taskusse, mille järele Saara peigmees hapult teenitud rahaga kõige paremas tujus koju läks.

Kui Sam kakskümendneli tundi hiljem täitsa kalneks sai, lahmas ta kõige pealt raha järele. Jah, raha oli veel alles, aga kahelja dollarit neid ei olnud, oli ainult viis. Esiotja mõirgas Sam kui hull ja kirus Old Habakuki, keda ta wargaks nimetas. Kõige pealt oli Sam wihane Old Habakuki peale, sest et ta ainult viis dollarit oli saanud; äraõõdud lamba peale ta enam ei mõelnud.

Noh, üks ta kõik, need viis dollari pidi rahukohtunil saama laulatus eest, sest täna pidiid pulmad tõesti olema. Sam naeratas; ta oli enesega rahul ja ütles iseenesele: hea, aus Sam!

Jälle rändasid Sam ja Saara sama teed mööda kui kaks päewa tagasi; nende õnne ka-

handas pisut päha tunne, mis muidugi maitsetud whisky ja sõõdud lambaliha tagajärg oli. Wähenenud lambakarja juure jõudes, jäi Sam seisma.

„Do,“ ütles ta, „mr. Rumpstonil on veel hull lambaid; tema on väga rikas; kolmest dollarist on temale küllalt, sest Sam on waene.“

Saara, kes Sami otsuse enne heaks kiitnud, leidis ka nüüd, et Samil tuline õigus oli.

Mida lähemale nad rahukohtuniku majale jõudsid, seda sõnatuulellikumaks jäi Sam, ja kui ta veel kopsik sunre hulga hobuseid nägi, ohkas ta kergendatult:

„Mašsa Rumpston väga, hirmus rikas — annan temale ainult ühe dollari!“

Karilnik astus pruutpaar ruumikasse maija ja waatas aralt ringi lihisjas, toas kus rahukohtunil harilikult oma ametiasju ajas ja mis pruutpaari arwates näis olewat ülitore.

Rumpston toimetas laulatus e enam ärilui pühaltult ja nõudis siis omale seabuslikku dollarit tasuks.

Nüüd tegi Sam õige haleda näo.

„Oh, waešel neegril raha ei ole. Juba kolm päewa pole midagi sõõnud! Wähest on heal, rikkal mašsa Rumpstonil waeše neegri jaoks mõned wanad püksid ja kotike jahu.“

„Wälja, teie koerapojad!“ Hendas rahukohtunil wihafelt. „Ei tea, kas te mul mõne lamba ära ei warastanud!“

Nende sõnadega võttis ta piitsa warnast, aga noor abielupaar kadus toast kui õhk.

Kui neil aed juba selja taga oli ja neil enam midagi karta polnud, kirus Sam:

„Mülline päha, kuri rahukohtunil! Ei tunne wähematti halastust waeše neegriga!“

Siis läks paar koju.

Kirikliku laulatus toimetas methodistide wiisi järele Old Habakuk, sest tema oli neegriküla pastor loci.

Kaks laulu.

Ed. L. Wöhrmann.

Laulan ise omale . . .

Laulan ise omale laulu,
äiutan unesse end:
küllalt on elu ja küllalt on walu,
wäsind ju tiibade lend!

Laulan ise omale laulu,
sind aga, isamaa,
palun, et oma sülesse laulja
wõtaksid magama!

Metsloom hulwab . . .

Metsloom hulwab külmalisel ööl . . .
Hinges walud on kibedalt töö:
Söber, eks sinagi kuule wast kaja —
keda ta nutab ja mida tal waja?

Hinges walud on kibedalt töö . . .
Söber, eks sinulgi möök on wööl?
Minuga ühes sa püssi kann —
isamaad iial me ära ei anna!

Sôrmejälq.

Rootsi kirjanik S. A. Duse.

Eradetektiiv Leo Carring oli tähelepanelikult kuulanud mehe juttu, kes tema wastas istus. See oli doktor Grell, keda, ehk ta küll alles wõrdlemisi noor oli, juba kui tublit kirurgi laialdaselt tunti. Dr. Grell oli väga äritatud, nii et ta ennast ainult suure waewaga suutis walitseda.

„Mis Teie räägite, paneb mind väga imestama,“ seletas Carring. „Lugesin ajalehtedest pangapidaja Skoggerti tapmisest ja järeldasin neist teadetest kainis kindlasti, et see mõrtsukatöö kättemaksmisest tehtud. Et süüdistada wõidak pangapidaja prouat, seda mulle meele ja mõttesse ei tulnud.“

„Jah, see on ka lause hullus, prouat selles teos süüdistada! Nii õrn ja armas olewus ei suudaks ju —“

„Teie lähete kohe palawaks, niipea kui temast jutt on,“ ütles Carring wahela. „Nii siis tunnete proua Skoggertit küll väga lähedalt?“

Ärst punastas.

„Tunnen teda juba palju aastaid,“ wastas ta. „Tundsin teda juba ammu, enne kui ta abiellu astus.“

„Ja tapetud tundsite ka?“

„Muidugi. Käisin tihti nende majas. Alles weel eile olin neil peol. See oli suur pidu.“

„Kas oli Skoggertil waenlasi?“

Ärst wiiwitas.

„Tema ei olnud inimeste keskel üldse armastatud,“ ütles ta wiimaks. „Aga tõsist waenlast — ei tea tõesti. . . Ah jah, nüüd tuleb meele, tal oli üks surmawaenlane naisterahwas, kellest siin wõib juttu olla. . .“

„Seletage seda lähemalt.“

„Siis jutustan juba kõige pealt, mis eile pärast lauast tõusmist Skoggerti juures sündis. Meie, mõned herrad ja mina, kes me kaardimängust osa ei wõtnud, istusime suitsetamistoas ja maitsestasime kõiksugu jookke. Pangapidaja ise seal ei olnud, usun, ta oli ka kaarte mängimas. Üks herradest jutustas meile ühe loo, millest ma juba ennegi üht ja teist olin kuulnud.

See lugu oli Skoggertist ja ühest noorest kassapreilist, kes mõni aasta warem raharaiskamise pärast oli kinni wõetud. Neiu tunnistas oma süüteo üles, ei annud aga vähematki teadet, kuhu raha jäänud. Ja see summa oli ometi umbes sadatuhat krooni suur. Kohus pidi sellega leppima, et ta süüdlaseks mõistis, ilma et ta tema kaassüüdlasi oleks teada saanud.

Kuid ajajooksul hakati ometi rääkima, et neiu eksituste taga üks mees seiswat. Ja eilse loo jutustaja ütles ka awalikult, et see olla olnud tollaegne kontorist Skoggert, kes neiega enne seda ühendust pidanud. Warsti pärast neiu süüdimõistmist tõusis Skoggert „sõjapangapidajaks,“ see tähendab: hangeldajaks. Tal oli õnne — nagu mõnel teiselgi. Ja aasta pärast oli ta rikas mees ja oma praeguse prouaga kihlatud.

Selle sündmuse õiget kokkukuuluvust Skoggerti pangapidaja-tegewusega ei aimanud keegi peale waese kassapidajanna ema, sest see teadis, et ta tütar Skoggertit armastas. Ka wana daam ei tahtnud uut rikast üles anda, lootuses, et see jääb toeks ta tütrele, niipea kui see oma karistusaja ära istub.

Meie kõik, kes me seda lugu kuulsime, tundsimme südames paha tunnet. See on ju vähemalt taktitu, oma premehest külalisena nii moodi rääkida. Ja ma tahtsin lobisejale parajasti märkust teha, kui ma kõrwaltoast kuulsin tasast hoigamist ja rasket kukkumist.

Ma ruttasin wälja ja leidsin ukse eest proua Skoggert minestanult. Ta oli, nagu hiljem kuulsin, oma meest otsinud ja nii tahtmatult selle mehe loba kuulnud.

„Ja sellest on politseile küll, et teda mõrtsukaks arwata?“

„Kommissar Sanderson on kindlas arwamises, et keegi teine seda teha ei wõinud. Kui nimelt külalised lahkusid, juhtusin ma jaole, kui abikaasad ägedasti tülitseid. Tüli lõppes sellega, et proua enda oma tuppa luku taha pani, niipea kui ta oli seletanud, et ta nii hä-

biwäärt meest oma mehena enam ei taha näha."

"See ei wõi ometi weel kõik olla?"

"Ei. Peale keskööd kuulis üks nais-teenija söögitoas hiiliwaid samme. Ta awas ukse ja nägi tuhmis walguses üht heledasti riidetatud inimest, kes pangapidaja tuppa läks. Arwates, et proua Skoggert oma waljust juba kahetseb, läks tüdruk rahulikult magama.

Wara hommikul leiti pangapidaja surnukehana. Ta oli raske ettetõstmisenoaga, mis söögitoa lauale wedelema jäänud, surnuks torgatud. Kuid proua Skoggert tõendab, et ta öösel oma toast pole lahkunud ja iial niisuguse teoga poleks hakkama saanud, olgu ta mees kui wihkamiswäärt olnud?"

"Kas wihkas ta oma meest siis juba waremalt?"

"Teda sunniti kord temale naiseks minema, et ta isa hukkumisest pääseks. Tema isa oli nimelt ju esimestel sõja-aastatel suurema osa oma warandusest kaotanud. Oma hädas pööras ta uue pangapidaja poole, teades, et see tema tütart armastas.

Soowitud raha anti kohe. Aga kui tähtaeg tuli, ei pikendanud Skoggert enam. Tulemus oli, et neiu oma tulewiku ja õnne ohwerdas."

"See tähendab teiste sõnadega, ta armastas kedagi teist?"

Dr. Grell punastas jälle.

"Seda — seda ma ei tea," ütles ta.

"Noh, kas wõtate asja oma kätte?"

"Jah, ma teen, mis wõimalik on," wastas Carring. "Kui proua Skoggert süütu on, küll ma mõrtsuka siis juba leian. Mis selle kassapidajanna nimi on?"

"Lilly Besch."

Detektiw kähwas sirgeks.

"Kas aimate, kus Lilly Besch praegu wiibib?" küsis ta.

"Usun Lanhholmenis — karistusma-
jas."

"Õige. Aga eile wabastati ta ja täna hommikul tõmmati ta Mälari järwest wälja. Arwatawasti on ta ise oma elule otsa teinud."

"Siin on ju asi selge," ütles arst ker-
gendusohkega. "Meeleheitlik noor neiu on kuidagi wiisi täna öösel pangapidaja majasse hiilinud ja temale kätte maks-
nud kõige wiletsuse eest, mis see te-
male toonud. Pärast kordasaadetud
tegu tegi ta siis ka oma elule otsa."

"Wiimane oletus on õige, esimene aga waewalt," ütles Carring. "Täna öösine mõrtsukas tundis maja sisemust, Lilly Besch seda tunda ei wõinud."

"Wahest oli ta juba päewal pangapi-
daja juures käinud ja see oli teda luba-
nud hiljem jutule wõtta."

"See eeldamine põeb loogikapuu-
dust," seletas detektiw kindlasti. "Niisugust kokkusaamist ei sobita omas
majas. Aga tõeasi on, et pangapidaja
majas kurb lugu on juhtunud. Skog-
gert on kindlasti kättemaksu ohwriks
langenud. Enam ei wõi ma weel ütelda.
Kas saadate mind sinna, doktor?"

"Heameelega. Olen esiotsa täiesti
Teie käsutada."

* * *

Tapetu lamas weel nii, kuidas ta lei-
tud: woodi kõrwal maas. Leo Car-
ring nägi kohe, et nuga südamesse
läinud, enne fraki wastu wahetatud ko-
dukuuest läbi tungides. Lähemal järel-
waatusel leidis detektiw, et surmaw
noapiste wist läbi pangapidaja rahakoti
läks, mis kuue põuetaskus peitus.

"Kommissar on läbiwaatamisel õige
pealiskaudne olnud," ümises Carring
ja tõmbas rahakoti wälja. "Ta ei ole
seda siin märganudki."

"Kust Te seda teate?" küsis arst.
"Wahest pani ta selle jälle tagasi."

"Ei. Kõik muu, mis surnul taskus,
pandi siia lauale. Rahakotti Sanderson
ei märganud, muidu seisaks ta seal
teiste asjade juures."

Carring waatas rahakoti sisu läbi.

"Imelik, wäga imelik," ümises ta.

"Mis asi?" küsis Dr. Grell uudis-
himulikult.

"Nagu näete, on rahakotis palju
raha," wastas Carring. "Mõrtsukas pole
seda tahtnud. Aga mispärast otsis ta
rahakoti läbi?"

Põnewalt silmitses arst kõike, mis
Carring tegi. Ja tasakesi wärisedes nägi
ta, kuidas Carring weriseid rahasid
soris.

"Millest järeldate, et rahakott läbi
otsiti?" küsis ta.

"Kui kahwatu Te olete, doktor," üt-
les äkki üleswaataw detektiw. "Kirurg,
arwan ma, tohiks ju werd nähes har-
junud olla."

Ja ta jätkas järelwaatust, ilma et oleks wastanud. Üksajakrooniline paberiraha näis teda eriti huwitawat. Selle pistis ta oma taskusse.

"Teie ei wastanud mulle," ütles doktor Grell.

"Mu armas doktor, minu wäide, et keegi pärast mõrtsukatööd seda rahakotti on sorinud, on kõige lihtsam lõppjäreldus, mida iial võib mõelda. Rahad ei seisnud nüüd nii, kuidas nad siis seisid, kui nuga neist kotis läbi pisteti. Nii siis on keegi nad teisiti asestanud. Arwatawasti on keegi nad wälja wõtnud ja siis jälle tagasi pannud."

"Ja mis on selle rahaga, mis oma põue panite?"

Siis katkestas kommissar Sanderson nende jutu. Ta oli praegu proua Skoggerti selle toas üle kuulanud ja tahtis nüüd oma uurimisi siin teokohal jätkata.

"Ah näe, Teie olete siin," ütles ta detektiivi nähes. "Aga seda pole sügugi waja. Siin probleeme lahendada ei ole. Asi on üsna lihtne."

"Õige", wastas Carring rahulikult. "Ta on wäga lihtne. On Teil küllaldaselt tõendus?"

"Warsti on kõik käes."

"Soowin õnne. Ja heleda kleidi, mida mõrtsukas kandis, leidsite ka kätte?"

"Muidugi. See on proua Skoggerti hommikukleit toorest siidist. Ta tunnistab, et tal see seljas oli, kui pärast tüli mehega oma tuppa läks. Ja ühe warruka küljes on tal ka paar wereplekki, millele ta ei oska seletust anda."

"Mis ütlete Teie selle kohta, doktor?" küsis Leo Carring. "See on häwitaw tõendus noore lese wastu".

Dr. Grell kahwatas.

"See on — wõimatu," kogeles see. "Werepleki sai ta oma warruka külge wahest täna hommikul, kui surnukeha ligidale tuli."

"Ei, siis oli tal midagi muud seljas," ütles kommissar.

"Asi on proua Skoggertile paha," ütles Carring ja raputas pead.

"Aga — aga, sellest peate ometi aru saama — see on ju lausa hullumeelsus!" hüüdis Dr. Grell. "Niisugune nõrk naine kui proua Skoggert ei jaksa ju nii tugewat hoopki andagi, et see rahakotist ja kõigest muust läbi tungib."

"Rahakotist . . .?" küsis kommissar imestades. "Mina seda ei näinud."

Ta ruttas surnu juure ja kobas selle taskut, kuhu Carring rahakoti just enne ta tulekut oli tagasi pannud.

"See pole igatahes mingisugune niemetamiswääriline takistus," jatkas ta. "Nuga on wäga teraw, ja kättemaksumihulisel meeletul naisel on hiiglajõud. Sellest on küllalt tõendus."

"Kuid seda ei jaksa proua Skoggert," tõendas arst, "see on wõimatu. Siis peab see olema olnud see teine, see Lilly Besch, kes õiglast kohut mõistis, enne kui enesele ise otsa tegi."

"Lilly Besch, kes enda uputas?" küsis Sanderson.

"Jah, see. See jultunu hukutas ju selle neiu."

Ja agarasti, nagu oleks ta oma elu kaalul, hakkas doktor Grell jutustama, mis ta selle neiu saatusest teadis.

"Muidugi on tema mõrtsukas," lõpetas ta. "Tema ja ei keegi muu!"

"Ei," seletas Carring terawusega, mis arstist läbi lõikas, "tema ei ole pangapidajat mitte tapnud!"

"Kuidas — jaksate seda tõendada?" kogeles Grell.

"Ah," seletas kommissar ülekäiwalt, "muidugi ei teinud ta seda, sest et proua Skoggerti süü ju peaaegu sama hästi kui selge on. Kõik jäljed käiwad tema juure."

"Proua Skoggert on süütu," ütles Carring nii rahulikult, nagu paluks ta tuld sigarile."

"Kas wõite oma süüdistust tõendada?" küsis Sanderson jahedalt.

"Seda ma loodan. Aga enne pean wäikse katse tegema. Kas olete nii lahke ja kutsute teenijad siia? Tahaksin neilt sõrmejälje wõtta"

"Teil on imelikud ideed," ütles kommissar. "Aga minugi pärast. Huwitaw on igatahes Teie ekstsentrilisi metoode tähele panna."

Leo Carring tõi pangapidaja kirjutuslaualt templipadja ja paberilehe. Kolm tüdrukut tulid ja detektiiv seletas neile oma kawatsust. Esimene neist oli õige pirtsakas.

"Aidake mind ometi, doktor," ütles Carring naerdes. "Näidake temale, kuidas ta seda peab tegema."

Dr. Grell andis lahkesti oma sõrmejälje, ja warsti oli ka tüdruk talle selle

järele teinud. Kommissar silmitses ettevõtet iroonilisel ilmel.

„Kui ma ometi aru saaksin, mis jaoks seda vaja on,“ ütles ta.

„Küll saate aru, kui mul lubate viis minutit proua Skoggertiga nelja silma all rääkida,“ vastas Carring.

„Noh, selle vastu pole mul midagi. Aga mis siis?“

„Siis ütlen Teile mõrtsuka nime.“

„Wiie minuti pärast tuli Carring tagasi.“

„Noh?“ küsis kommissar. „On asi nüüd selge?“

„Jah,“ vastas Carring. „Nüüd ma tean, kes Skoggerti täna öösel noaga tappis. Ei see olnud ei tema proua ega Lilly Besch.“

„Kes siis muu?“ küsis Sanderson.

„Kas ei ole Teiegi uudishimulik, doktor?“ küsis Carring waikiwalt arstilt. „Teie olite ju see, kes seda asja mind palus lahendada.“

„Ja — muidugi.“

„Minu esimene pealiskaudne surnukeha läbiwaatamine ütles mulle, et tapmist üks naisterahwas ei võinud toimetada,“ jätkas detektiiv. „Piste oli sündinud niisuguse jõu ja täpsusega, nagu seda ainult lüüa võib mees, ja peale selle osawal pilgul sinna, kuhu waja. Selle mehe käsi ei wärisenud, ta lõi kirurgi — wõi hea w e h k i ja kindlusega. Kas ei ole Teie huwitatud wehkleja, doktor?“

Doktor oli kahwatu. Ta silmitses detektiivi hüpnotiseerituna, aga ei watanud.

„Siis leidsin rahakoti ja märkasin, et keegi, arwatawasti mõrtsukas, selle oli läbi otsinud. Ja sel momendil nägin ma Teie näol, herra doktor, esimest korda jahmatuseilmet. Teie kaotasite enesewalitsuse ja selle kaotate Teie praegugi.“

„Mina — ma ei mõista —“

„Wahest mõistate mind paremini, kui Teile ütlen, et sajakroonilisele, mis ma rahakotist wõtsin, olete werise sõrmejälje jätnud. Tänu Teie wastutulelikkusele templipadja suhtes, oli mul wõimalus seda kindlaks teha.“

Wandesõna tuli doktori suust, ja ta oleks Leo Carringi kallale karanud, kui kommissar ei oleks wahele astunud.

„Olge paigal,“ ütles see. „Ma mõistan nüüd, kuidas lood on.“

„Jah,“ seletas Grell ebaloomulikult kähisewa häälega. „Mina tapsin ta. Ja wabastasin nii maailma ühest nurjatust. Olen walmis oma teo eest wastutama.“

Kommissar ei jaksanud oma imestust jätta awaldamata.

„Kuidas pääsite sisse?“ küsis ta. „Ja mis wõtsite rahakotist?“

„See ei puutu asjasse,“ vastas arst trotsiwalt.

„Mina ütlen seda Teile,“ ütles Carring. „Doktor Grell wõttis sealt ühe tema kirjutatud kirja proua Skoggertile. Selle oli Skoggert üles leidnud ja skandaaliga ähwardanud, kui ta proua temast tahaks lahkuda. Seda tunnistas proua Skoggert mulle praegu Kust dr. Grell majawõtme sai, seda jutustagu ta ise.“

Arst waikis kangekaelselt.

„Aga kuidas sattus siis weri proua Skoggerti warruka külge?“ küsis kommissar. „Wäga wõimalik on ju, et temagi kuritööst osa wõttis.“

„Ei!“ hüüdis Grell. „Tema kuulis seda alles täna hommikul.“

„Ma usun Teid,“ ütles Carring. „Proua Skoggertil pole mõrtsukatöoga midagi tegemist. Ta jutustas mulle, et ta öösel söögitoas hiiliwaid samme kuulnud. Ta waadanud sinna ja imestanud wäga Teid nähes. Teie olite juba mõrtsukatöö teinud ja waletasite, et temaga tahate rääkida, aga tema sundis Teid wiibimata lahkuma. Teiega pimedas pisut aega kooswiibides sai ta Teie weriselt palitult mõne werepleki oma kleidile.“

„Ma tänan Teid abi eest,“ ütles kommissar. „Selle olete täiesti ruttu ja hästi lahendanud. Aga Teil oli ju ka ülihea abi sõrmejäljest, mille doktor sajakroonilisele järele oli jätnud.“

Leo Carring naeris.

„Ah nii, Teie kukkusite siis kaselle peale sisse,“ ütles ta ja ulatas Sandersonile rahapaberi. „Selle peal sõrmejälge ei ole. Ütlesin seda ainult selleks, et mõrtsukas oma teo üles tunnistas!“

Päewaraamatust.

Saksa kirjanik Cäsar Fleischlen.

1.

Elukõrgusel — sina
mõtlesid: mina
juhin nüüd joobnud silma
kord igawikkude ilma . . .

Nüüd weel selgemini aga
näed ja aru saad,
et kõik need raad ja maad
ja mis nende taga —
on sisuta sinu silma eel . . .
elu kõrgusel!
Kuid seegi arusaamine
on . . . wõit!

2.

Wahetewahel tulewad aga
tunnid, ja mida sa tuhinaga
iaal õieti ei märganud,
sest et sa unest ei ärganud:
nagu wihm, nii hall, nüüd sajab sinupõue..

Sa nagu kerjaja jääd seisma eluõue
ning wahid wargselt läbi põõsaste,
mille taga nad, kui mahti saawad,
ilutsewad ja juttu aawad —
rõõmsad inimesed rõõmsasti . . .
Aawad juttu, üksteist usutawad,
naerawad ja mõnul musutawad —
nii kerge keelega,
nii rõõmsa meelega,
nagu ei olekski raskust, mis surub,
nagu ei olekski nukrust, mis nurub,
nagu ei olekski walu ja waewa,
nagu ei lõhukski elulaewa
marutuuled ja pime õõ,
salakaljud ja tüütaw töö . . .
Nagu ei oleks, mis tunneb su rind
ja mis alati rusub ja piinab sind,
midagi, ei midagi muud
kui puhe, mis wälja wiib luud,
ja nagu oleks neil kõigil juba,
kesse seal istuwad, juttu aawad,
kesse seal naerawad, musutawad,

oma tuba ja oma luba . . .
Nagu oleks neil ammu ju käes,
mida sa alles weel ihkad wäes:
tasu see walu ja waewa eest,
mida nad leidnud elu seest . . .

Ja nagu udu untsetab sul läbi põuest
ja wargselt, kui kerjaja, sa lahkud õuest,
et jälle komistada
üksinda . . .
üksinda
üksikut rada!

3.

Sa siiski:
ei, kade ma teie peale ei ole! . . .
See oleks ju kole! . . .
Rõõmus mu süda ja selge mu waade,
niisama mu aade,
ja selgesti särab mu ees maailm
mäel
tuulte wäel —
täis päiksepaistet ja suwist ilu,
olgugi wahetewahel ka wilu,
olgugi wahel ka niiske mu silm . . .
Pilwed kiirgawad kõrgel, kaugel
taewalauigel . . .
Org ikka sügawamale waob
ja kõik häda ning kitsus,
mis enne mind litsus,
kõik raskus ja rõhk,
ka lämmataw õhk —
kõik, kõik nüüd kahaneb ja kaob . . .
Ja ikka selgemaks,
ikka helgemaks
karskelt kawaneb
ja awaralt awaneb
mu ees siin waewas
lõpmatu taewas!
Ja ikka kõwemaks, kõwemaks.
paisub mu piht,
ja ikka laiemaks, laiemaks
sirgub mu siht!

Lühemad lood.

Kogunud K. Kasesalu.

Pruut.

Pruutpaar jalutas ühel ilusal õhtupoolel jõekaldal. Peigmees oli oma käewarre pruudi piha ümber pannud — nii jalutasid nad waikides edasi.

Jõel libises neist mööda üks paat, milles istusid üks noorpaar ja üks wanem daam. Jalutaw noorpaar waatas paadile järele, mille ümber loojenewa päikse walgus helkis.

Ja pruut küsis:

„Kui meiegi, mu armsam, ühes niisuguses paadis sõuaksime, sina, sinu ema ja mina, ja weekeerutis tabaks meid ja wiskaks meie paadi ümber, kelle päästaksid sa kõige esiti, oma ema wõi minu?“

„Jõledus on niimoodi küsida,“ wastas noormees tusaselt.

„Ei,“ ütles neiu, „wasta!“

„Kõige esiteks katsuksin ma oma ema päästa,“ ütles noormees, „sest temale wõlgnen ma oma elu. Tema on ka wanem ja abitum.“

Waikides jalutasid nad edasi.

Wiimaks läksid nad lahku.

Järgmisel hommikul sai noormees kirja, milles seisis:

„Palun meie kihlust arwata lõpetatuks!“

Siis järgnes neiu allkiri, kes ta pruut oli olnud.

Noormees ei teinud katsetki, katkenud sidemeid weel kord sõlmida.

Kõnetunnil.

„Palun, järgmine!“

Kõnetoa läwele astus sihwakas, keskmise suurusega ja — niipalju kui ma esimese pealiskaudse nägemise järele wõisin otsustada — piltilus walgetwerd neiu. Kahwatu kui käterätik, silmad nutetud.

„Noh, preili, mis wiga Teil siis on?“

Ta oli pelglikult tooli äärekeesele istunud, wäänas oma wäikeste käte wa-

hel märjaksnutetud taskurätikut ja löi silmad maha.

Ma ootasin pisut aega. Preili oli nähtawasti korralikkude wanemate laps. Tema riietus ja saapad olid head ning moodsad, kuid mitte silmatorkawad. Poisupea asemel kandis ta helekollakaid juuksepalnikuid, mis kuklasse olid sõlme seotud.

„Noh, kui wana Te õieti olete?“

Waewalt kuuldawalt kostis sõna seitseteistkümmend üle ta wärisewate huulte. Kramplik nuuksumine raputas ta keha.

Jällegi waheaeg.

„No kuulge, armas laps, kui Te minu juure tulete, siis peate mulle ometi wähemalt ütleva, mis Teil wiga on, muidu ei saa ma Teid aidata.“

„Ah, see on nii hirmus, herra professor!“

„Professor jätke rahulikult kõrwale. Olen ainult doktor. Mis hirmus asi see siis õieti on?“

Ja nüüd tuli asi, kui ka katkendliselt, wiimaks wälja. Ta oli kihlatud ja pidi järgnewal aastal naabripojale mehele minema. Hiljuti olid nad mõlemad maal nooremehe sugulaste juures wiibinud. Seal olid nad ka nullust õunaweini joonud ja siis metsa jalutama läinud. Tema armastas ju oma peigmeest südamest, ja seal oligi siis sündinud see hirmus asi; temal olla sellest nii häbi olnud ja ta jutustanud seda ühele oma sõbrannale, kes kord ka kihlatud olnud, ja see ütelnud, mingi ta kohe tohtri juure, muidu tulla üheksa kuu pärast pahandus ja tema ei tohtiwat oma pulmas mirdipärga kanda.

Niipea kui ta kõik selle kogeledes oli ära jutustanud, hakkas ta uuesti nutma.

Kahju nii ilusast ja nähtawasti täitsa süütust lapsest. See oli jällegi wana lugu.

„Jah, mu armas laps, siis pean Teid küll läbi waatama.“

Neiu silmad läksid hirmunult suureks.

„Kui sest aga abi on, herra doktor!“

„Mu laps, me peame ometi kõige pealt teadma, mis on sündinud; siis räägime sellest, kuidas Ta seda oma wanematele ütlete.“

„Isale? Ennem uputan enda!“

Ma rahustasin teda pisut ja wõtsin läbiwaatamise ette. Kuid ma ei leidnud midagi, millest ta oli rääkinud. Leidsin aga, et see walgetwerd laps ikka weel sama süütu oli nagu ta wälja nägi.

„Kas wõin ma tõesti rahulik olla, herra doktor?“

„Muidugi, mu laps! Aga nüüd ütelge mulle ometi, mis Teie peigmees Teiega õieti tegi, kui Teie niisugustele mõtetele sattusite?“

„Armas herra doktor, nüüd wõin seda ju ka ütelda ja ütlen seda heameelega: Ta andis mulle — pimedas — suud — ja minu sõbranna ütles, see olla hirmus kardetaw.“

Ma suutsin waewalt naeru tagasi hoida. Et niisugune asi suurlinnas weel wõimalik on, paistis minu meelest olewat ime. Waese lapse sõbranna oli wististi küll suur wiguriwänt.

Koomik Geis.

Tuntud Münchени koomik Geis armastas kõigiga nalja teha. Ühel päewal jutustas ta täitsa tõsiselt:

„Jah, herra, Teie ei usu, kuidas mind siin kõik austawad. Täna, kui peawahist mööda läksin, andis mulle isegi wahisõdur au.“

Keegi seda muidugi ei uskunud, aga Geis ei lasknud ennast eksitada, waid jatkas:

„Palun, herrad, küsige seda ise kahelt leitnandilt, kes minuga ühes olid!“

Böcklin.

Keegi tuntud kirurg käis kord Böcklini ateljees Mõnele meistri pildile tähendades, hüüdis ta pahaselt:

„Aga armas Böcklin — neil olewustel ei ole ju wähemaidki anatoomilisi elamiswõimalusi!“

Böcklin naeratas:

„Armas professor — need elawad kauemini kui Teie!“

Mis me enne olime?

Wäike Linda, ärksa waimuga wäike tütarlaps, kes kodus perekondlikkudel pidudel tihti näinud, kuidas inimesed tantsiwad, keksib kord toas ringi ja teeb, nagu tantsiks temagi. Äkki aga jääb ta mõttesse. Siis jookseb ta ema juure ja küsib:

„Ütle, ema, kas olime, enne kui inimeseks saime, kitsed, et nii keksime?“

Lapsesuu.

Em a: „Lembit, puhasta kord oma kapp!“

L e m b i t: „Homme, ema.“

Em a: „Kas sa salmi ei tunne: „Mitte täna, ei, waid homme — öelda ikka laisa komme!“

L e m b i t: „Aga ema, mis on mul sellega asja, mis laisad ütlewad?“

Küsimus.

„Ema, mis kellaajal ma õieti sündisin?“

„Kell 2 lõunal.“

„Aga sel ajal sa ju harilikult magad!“

Hulgus.

„... Kui mina selle inimese kätte saaksin, kes töötegemise on üles leidnud, küll mina temale näitaksin!...“

Palwe.

Daani kirjanik Karl Ewald.

Oluf on tubli, waga, wäike poiss. Teeb alati, mis isa ja ema temale ütlevad; ja ta teab wäga hästi, et ülewal taewas Issand Jumal istub ja kõik näeb. Iga õhtu, niipea kui ta wannis käinud, langeb ta woodikese ette põlwili, paneb käed kokku, tõstab silmad üles lakke ja loeb oma õhtupalwe, mis ema temale õpetanud.

Aga nüüd jõuluks on neile onupoeg Franz külla tulnud ja see pole sugugi nii hea poiss kui Oluf. Tema teeb peaaegu kõik, mida ta teha ei tohi, ja saab kogu päewa noomida.

Ta jookseb wälja tänawale ja kakleb seal teistega. Ta teeb wanale Marile pikka nina ja warastab toosist sukut. Iial ei puhasta ta oma jalgu, ja woodis loobib ta patju. Ta on suur maiastaja ning hoiab pesemise eest kõrwale, kus aga saab.

Täna on ta kanaarialindu niikaua narrinud, kuni see peaaegu oleks surnud. Ta on Olufi pildiraamatu katki käristanud ja kastrulli kassi saba külge sidunud.

Nüüd on ta wannis käinud, ja ka Oluf on seal wiibinud.

„Head ööd, lapsed,“ ütleb ema. „Ärge unustage õhtupalwet, siis jääge ilusasti magama.“

Siis lahkub ema.

Oluf langeb põlwili ja hakkab salmi üles ütleva:

„Wäsind olen, hingata tahan ma, sest uinun ka. Taewaisa, walwa sa minu üle armuga!“

„Mää — ahwinägu!“ hüüab Franz.

Oluf waatab sinna. Mõõt näib tema arust täis olevat. Ja ta tõstab kokkupandud käed nii kõrgele kui saab ja ütleb:

„Armas Jumal . . . kas sa ei wõiks silmapilgu oodata, kuni ma Franzile olen hea kõrwalopsu annud?“

Kähku on ta Franzi juures ja anab temale hirmsa kõrwakiilu.

Siis langeb ta jälle põlwili, paneb käed kokku, waatab üles lakke ja jätkab:

„Olen täna pattu teind, õige tee pealt kõrwal läind, helde Jumal, kata sa seda kinni armuga!“

Speäralif tingimus.

Saksa kirjaniku H. Courths-Mahler'i romaan.

6

„Ah, mu Jumal — ka teie ei tea seda? Sootsin, et ta reisist kirjas seisab. Ma ei tea midagi, Ewa Marie ei ütelnud mulle midagi ja on kõik jäljed häwitunud. Olen juba kõik läbi otsinud.“

Armin kortsutas kulmu ja surus huuled kõwasti kokku

„Millal sõitis ta?“ küsis ta tasalesti.

„Eile õhtul wiimase rongiga.“

„On ta ka asjad kaasa wõtnud?“

„Kõik omad asjad. Ta oli juba lõunaajal, kui magasin, asjad waksali wlinud.“

„Siis peame jaamast järele pärima, kuhu ta pileti wõtnud.“

„Olin juba hommikul jaamas. Ta oli pileti kuni järgmise jaamani wõtnud ja ka asjad sinna saata laskinud.“

Armin mõlles järele. Järgmine jaam oli wäike naabrikilinn. Seal oli raske teada saada, kuhu Ewa Marie pöörnud. Igatahes tuli katset teha. Kui ta järgmise rongiga, wõi oma tollas sinna sõitis, oli siiski lootust teada saada, kuhu eile õhtul noor daam leinarlides sõidupileti wõtnud.

Ewa Marie wõis ka weel täna edasi sõita. Wõib olla, oli ta weel wõdrastemajas.

„Oli Ewa Mariel käsipalte?“

„Ei, teenija ütleb, et tal ainult kaks suurt kohvrit olnud, ja kões oli tal ainult vihma-vari.“

„Oli tal raha?“

„Minu armates ainult nelikümmend kuni viiskümmend marka.“

Armin wajus jälle mõttesse. Põrraga näis talle midagi meelde tulewat.

„Mõne nädali eest sai Ewa Marie koha-pakkumise, mille peale ta wastas, ja nende päewade sees pidit jälle kirja peale wastuse saama.“

„Jah, wiisin talle eile ühe kirja.“

„Kas teie postitemplit ei waadanud?“

„Rahju's mitte.“

„Ka endisest kirjast ei tea teie, kust see tuli?“

„Ka seda. Ja Ewa Marie ei rääkinud mulle ka midagi. Ta oli alati minu wastu kinnine. Ah, armas herra von Beyben, mis on plikaga juhtunud? Mis saab nüüd? Termel põl ei saanud ma hirmu pärast filmi kinni.“

Armin silistas erutatult oma juukseid.

„Palun rääkige mulle kõik, mis minu wiimasest küllakäigust saadik teie majas juhtunud. Võib olla wiib see meid jälgile.“

Proua Delius hakkas ohates ja hädaldades jutustama. Ta rääkis meelega pikalt ja laialt oma tunnetest ja läbielamistest. Wiimaks ometi sai Armin täpse kirjelduse. See rääkis veel selgemalt Ewa Marie südamewalust. Ikka rohkem tundis ta, kui armsaks talle Ewa Marie saanud. Neiu walu läitis ta hinge piirita kurbusega, ja et ta Ewa Mariet ei saanud aidata, rõhus teda raskesti.

Kui proua Delius jutustusega oli lõpule jõudnud, palus Armin teda kodu minna ja hakkis hobuseid ette rakendada. Proua Delius heitis Armini poole luurawa pilgu ja küsis alandlikult:

„Teie lubate, et esialgul meie majasse elama jään? Olen pea kaotanud ja pean esiteks uusi elupaane seppitsema.“

„Palun teid, jääge. Teie teete sellega mulle isegi meelega, kui majasse elama jääte. Ma ei loobu lootusest, et Ewa Marie siiski weel mu naiseks saab. Pean teda aga enne leidma. Wõimalik, et ta teile oma elukohast teatab. Iga-tes palun teid elama jääda. Kui Ewa Marie teile kirjutab, siis pa. un sellest mulle kohe teatada. Nüüd aga wabandage mind. Tahan herra von Rippachiga selle asjaolu üle rääkida. Wahest eht on tal mõni hea mõte.“

Ta saatis daami wälja, aitas ta wankri ja läks sõõgituppa tagasi.

Hans von Rippach istus weel rahulikult laua juures, kui Armin siiski astus.

„Noh, mis oli tähtsat, Armin?“ küsis ta rõõmsalt. Kui ta aga sõbra nägu nägi, tõusis ta ehmatanult püsti.

„Tõi Scheweking halwad sõnumid?“

„Ei, tema mitte. Aga proua Delius.“

„Pagan wõtaks, sinu armas ämm oli siin! Noh — on su pruut ikka weel haige?“

Armin istus laua juurde ja ulatas Rippachile Ewa Marie kirja. „Palun loe.“

Rippach sai aru, et Armin oli väga erutatud ja murelik. Sel ajal, kui ta luges, istus Armin pead kätele toetades ja wahtis enese ette.

Rippachi nägu oli kirja lugebes tõsiselt muutunud. Nüüd pani ta kirja aeglaselt kofku ja waatas uurides Armini kahwatusse ja kurbana näkku. Siis pant ta üle laua oma kõe sõbra käele.

„Armin — ja armastad Ewa Mariet!“

Armin pühtis käega üle otsaesise ja filmade.

„Jah, sellest filmapilgust saadik, kui teada sain, et ta minule kadunud. Mu armastus ta wastu on hoopis teistsugune kui tundmused Aleksandra wastu. Aga ma usun, nüüd on nad paremad ja sügawamad. Hans — olen teda alandanud ja haawanud, usu seda, ta kannatab piiriltult, seda tõendab ta põgenemine.“

„Ei saa sulle wastu waielda. Mul on väga piinlik, et just minu siinwiibimine selles süüdi. Aga võib olla, on see siiski hea. Sa oled nüüd aru saanud, mis ta oli sulle, ja saad teda otsima, et tõendada oma armastust. Loodan seda kindlasti. Ja soowin seda sulle südamest. Sest ta on suuremeelne inimene, seda näitab ta tegu. Üks wäikene iseloom oleks kõige leppinud, et ainult ilusast tulewikust mitte loobuda. Ütlen awalikult, et natukene skeptiliselt ta suhtes mõtlefin. Aga nüüd — sarnast neiu võib ainult austada — seda ei tee üheki teine talle järgi, tõesti mitte.“

„Mis pean ma tegema, Hans, kas et tea ja ühtki nõu?“

„Aga see on ju õige lihtne. Sa reisisid talle järele ja tood ta tagasi. Talle oma armastust tõendada et ole ju mitte wõimatu asi.“

„Jesand Jumal — kui see oleks kõik nii lihtne! Mul ei ole aimustki, kuhu ta sõitnud.“

Ta jutustas Rippachile, mida teadis. Sõber kuulas teda rahulikult ja teraselt. Siis tõusis ta püsti ja pani kõe Armini õlale.

„Ära kaota julgust, wana sõber. Ükski inimene ei lao nii jäljetult, et teda leida ei saa. Paremal juhtumisel wõtame politsei abiks. Esialgu aga sõidame linna ju urime järele, kuhu poole ta sõitnud. Olen selles süüdi, et ta sinu eest põgenes, ja annan sind teda jälle leida. Tule, läheme kohe, enne kui jäljed kustunud.“

Ewa Marie jõudis väsinult ja haigelt Berliini. Ta läks kõige enne ootetuppa, et klaas kohvi juua, sest oli veel vara oma tulewase käsitajanna juurde minna.

Peale selle kui ta natulene sõnub, otsis ta pejuruumi üles, et ennast natulene karastada. Kui ta peegli ees juukseid tõendas, ehmatas ta iseenele ü.e. Must leinakleit, mida ta kandis, suurendas ta kahmatust.

Ja korraga tuli tal mõte, et võib olla, proua von Soltenaule piinlik on, et ta leinariides majasse tuleb. Ta otsustas linna minna, nii rea kui sauplused awataks. Siis mõis ta malge krae osta ja sellega oma musta kleiti ehtida.

Berliin ei olnud talle mitte tundmata. Ta oli ennemalt, parematel aegadel, isa ja wõõrasemaga, kui nad mereranda sõitsid, nii mõnedki päewad seal mööda saanud. Tooford oli talle rõõmu teinud isa käewarrel hiiglastinna uulitsatel rännata, wõi tollas läbi rahwamurru sõlta.

Täna oli ta ükfinda, maha jäetud ja kurwa purustatud südamega. Tänavatel oli juba suur liikumine; sel ajal läksiwad töölised tööle. Mehed tööriietes, noored poesellid, müüjannad, kübarategijad, õmblejad, ajalehemüüjad — kõik ruttasid ametisse. Paljud olid väsinud ja magamata, teised aga läksid naerdes ja lõbusalt juttu ajades tööpäewale wastu: kuid kõiki neid rõhus sund. Ewa Marie tundis, et ta nende hulka kuulub, ta oli kui liige, selle suure perekonna liige. Samuti kui temal, oli ehk mõnelgi neist inimestest raske kannatus südamel, mis ta elu raskets ja rõõmutuks tegi.

Kuid see mõte ei trööstinud teda, täna veel mitte. Siig wärskte oli see, mis teda päiksepaistelistelt kõrgustikudelt elu warjuküljele tõuganud. Ta oli mahajäetud ja ihuüksi, ja rasked, õudsed mõtted ei läinud tal peast.

Miks veel seda elu edasi elada, miks ennast walu ja kurbusega piinata? Kas ei olnud siis tõesti ühtki pääseteed? Oma elu ei wõlg- nend ta kellegile — mitte kellegile. Aga Armin? Kui ta teada saab, et ta ahastuses oma elu wõtnud — kas ei purustaks see ka tema elu. Ei — seda ei tohtinud ta teha — Armini pärast pidi ta elama ja saatust kandma.

Ka teised meelitatavad mõtted tõnsid ta peas. „Mine tagasi sinna, kust tulid. Katsu armastust wõita, wõitle selle teise naisega oma õnne pärast. Ehk ole rahul ta sõprusega, mõimalik, et sellega pärast poole fiiski ära harjud. Sa wõid ilusas loosis elada, wõid maitsta kõiki elumõnuusi, mida rikkus pakub. Ja Armin wõtab sind heameelega wastu, sest ta wajab naist, kui warandusest ilma jääda ei taha. Ja

see teine naine on kättejaamatu, sest muidu ei oleks Armin temast loobunud.“

Ewa Marie kujutas enesele ette, kuidas ta koju sõidaks ja Lehenile ütleks: „Olen mõtlematult talitanud, wõta mind jälle tagasi, tahan rahul olla sellega, mida mulle pakkuda suudad.“ Armin ei teeks talle etteheiteid põgenemise suhtes, oleks rahulik ja sõbralik, ja kõik oleks kui enne. Aga ei, ei, hoopis teisiti oleks kõik, kole, wäljakannatamatu. Ta kannataks selle jaheda sõpruse all raskelt, wõitleks selle wastu ja kaotaks fiiski alanduses ja häbis. Ei, tuhat kord ei, ta ei wõinud tagasi minna, mitte ühegi hinna eest! — — —

Ta olk kella kümneni ümber hulkunud. Näüd oli ta nii väsinud, et enam kõnelda ei jõud- nud. Ka ei teadnud ta, kus wiibis, ümbrus oli talle täitsa wõõras. Siin ei olnud ta ii- algi ennem olnud. Oli aeg proua Soltenau juurde minna. Ta hüüdis woorimehe ja nimetas aadressi. Peaaegu pool tundi pidi ta sõitma, enne kui kohale jõudis. Peale selle kui ta woorimehele ära maksnud, astus ta majasse ja sai ulsehoidjalt teada, et proua Soltenau estimesel korral elab. Neglaselt ja väsinult sammus ta trepist üles ja helistab. Tüdruk siirises pesukleidis walge põlle ja tanuga awas ukse ja waatas küsimalt Ewa Marie otja . .

„Kas wõin proua Soltenauga kokku saada?“

„Armuline proua ei wõta nii wana veel kedagi wastu.“

Ewa Marie ulatas oma kaardi. „Palun, andke see prouale, usun, mind oodatatje.“

„Ah, siis olete uus preili?“

„Jah.“

„See on midagi teist. Palun astuge sisse, armuline proua andis käsu teid kohe enese juurde paluda.“

Ewa Marie jälgis tüdrukule põksuwa sü- damega. Teenija awas ühe ukse ja laskis teda sisse astuda. See oli wastuwõtmise tuba, heledate empirestiilis mööblitega. Veel enne, kui ta hästi oma ümbrust silmitseda sai, astus kiirel sammul ilus, tugew daam sisse ja tuli rõõmsa naeratusega ta juurde. Daamil oli ilus näowärw, wäga hele juuks, natuke lühikese nägemisega filmad ja ta liigutused olid elawad ja energilised.

„Preili Dellus,“ hüüdis ta rõõmsalt ja nähtawalt estimese muljega rahul olles, „nii wana ei teadnud teid oodatagi! Nõõmustan wäga, et tulite. Üks teine oleks ehk pahaks pannud, et kedagi temast paremaks lugesin. Hindan teie tegu wäga, et teie mind hädasse ei jätnud. Nagu kirjutasin, kartsin, et omaks kutsuks ehk wahest veel liig noor olete.“

„Soodetawasti wõidan oma nooruse peale waatamata teie rahulolemise. Igatahes tahan hoolas olla ja palun minuga epialgul kannatada, sest ma ei ole weel italgit teenistuses olnud.

„Hea, wäga hea, armas prelli. Kui teil aga hea tahtmine on, siis on peaafti olemas. Tahame üksteisega wastastikku kannatada, eiks? Mu mõlemad nooremad tütreb, keda teie saate õpetama, on kaks rahutut last. Nendega peab kannatust o'ema. Aga mõlemad on nad, Jumalale tänu, heasüdamlijed ja pchme iseloomuga, oma meeskuse peale waatamata. Soodan, et nendega, just oma nooruse tõttu, heaks sõbraks saate. Aga palun, tulge elutuppa, siis tutvustan teid kohe oma perekonnale.“

Kohe peale selle seisis Ewa Marie imellus, mugawas elutoas. Mna juures istus juur ja sihwakas herra, kes ajalehte luges. Ta tõustis kohe püsti ja teretas wiisakalt Ewa Mariet. See oli herra von Soltenau, maja-herra. Nagu Ewa Marie pärast kuulis, oli ta kõrge riigiametnik, mitte just wäga suure palgaga. Ewa Mariele meeldisid herra ja proua von Soltenau wäga.

Wanem tütar Dore, ilus, sihwakas heledajuuffeline neiu, kes käsitööb tegi, waatas sõbralikult Ewa Mariele teretamise juures filma ja lausus mõned soojad sõnad.

Mõlemad nooremad aga istusid kõwasti üksteise wastu surutult tugitoolis ja waatajib natuke kohmetult ja naeru kihistades üksteisele otfa.

Mõlemil olid isa tumedad silmad, ja peaaegu mustad juuksed langejib lohkides õladele. Need olid kaks piltilusat last, ümmarguste roosfikiste nägudega.

Proua Soltenau kutsus nad oma juurde. „No, Margarete, Eufriede, kas ei ütles ka teie preili Delius'ele tere?“

Rõheldes ja häbelikult naeratades läksid lapsed Ewa Marie juurde. Neiu ulatas neile talle omase sõbraliku ilmega silmis käe. Ta ei ütelnud selle juures sõnagi, kui ta pilgus oli sügaw palwe. Ja see sõnatu keel mõjus rõhkem, kui paljud sõnad. Lapsed surusid temal sõbralikult käti.

„Mamma, preili Delius meeldib mulle wäga,“ ütles Eufriede, naerdes Ewa Marie poole waadates.

Ja Margareete noogutas nõusolles pead.

„Tal ei ole teramat nina, nagu preili Hellbrandil, ta on ka palju noorem ja ilusam,“ ütles ta energiliselt.

Proua von Soltenau naeris.

„Lapsed on imelikud, preili Delius, nad ütewad kõik wälja, mis mõtlewad ja ei küti su-

gugi kas see täiskaswanulle meeldib, wõi mitte.“ Ta ohkas ja jätkas: „Mul ei ole aega küllalt nende järele walwata ja — ja liig karmilt et pea nad ka mitte kaswatatud saama, seda ei taha mu mees.“

Herra von Soltenau pööras ennast Ewa Marie poole.

„Lapsed peawad õiglasjed olema, niikaua kui see wõimalik. Waletama peawad nad pärast weel küllalt. Ufun, et mõistate mind, preili Delius.“

„Täiesti, herra von Soltenau. Olen rõõmus, teie soovisid täitma.“

„Siis ei ole minul enam midagi ütelda. Kõik muu jääb mu naise hoolde.“

Proua von Soltenau pööras sõbralikult Ewa Marie poole.

„Olete reisisit wiististi wäsinud ja tahate puhata?“

„Olen tõesti terwe õõ läbi sõltunud ja olen teile tänulik, kui mind mõneks tunniks mu kohustustest wabastaksite.“

Muidugi, iseenesest mõistetaw. Margarete, Eufriede, wiige preili Delius ta tuppa. Kui Teie sülla tahate, siis helistage toatüdrukule, ta toob teile midagi. Kell kolm on lõuna. Kui senint wälja puhunud olete, siis ootame teid sõõgitoas. Teetuba asub just teie toa wastu. Nägemiseni siis, preili Delius.“

Ta noogutas sõbralikult pead ja Ewa Marie lahtus lastega toast.

„Mitame teid teie asju wälja pakkida, niipea kui nad päralt jõuawad,“ ütles Eufriede.

„Muidugi, kui seda lubate,“ lisas Margarete juurde.

„Kui see teile rõõmu teeb, siis luban seda heameelega,“ watas Ewa Marie naeratades.

„Teie kannate ilusat kleiti ja näete wäga suurisugune wälja. Preili Hellbrand kandis alati kolemaid krawatte ja paelu. Meie seda ei sallinud,“ jätkas Margareete juttu.

„Ja teie käed on peened ja ilusad. Preili Hellbrandil olid kondisjed käed ja ta oli meiega ainult siis hea, kui mamma kuulis.“

„Tahan teile alati hea olla, kui teie walatust ei tee.“

„Sü — wallatust ei tee? See on nii — nii — ma ei tea, mida arwate kas meie ei tohi naerda ja hilgata, kui Teie romaane loete?“

„Naerda ja hilgata wõite nii palju kui tahate, kui aga töö tehtud. Ja romaane ei loe ma ka mitte, kui teie juures wiibin.“

„Oh, kui tore! Meie ei falli neid wanu kolemaid romaane. So, see on siin teie tuba, preili Eufriede ja minu magamistuba on siin paremal pool ja töö- ja mängutuba pahemal

pool teie toa kõrval. Kas tohime usse ööfeks Teie juurde lahti jätta?"

"Kui teie seda tahate ja proua Soltenaul midagi selle vastu ei ole."

"Ei, muidugi mitte. Kas teie oma juuksed ja hambad ka öösel lauale panete? Ei, ma ei usu seda, sest muudu ei tahaks Teie, et üks lahti jääb. Preili Hellbrand ei tahtnud seda just sellepärast. Aga meie nägime siiski, kui hommikul wara ta tuppa waatasime. Nüüd aga tule, Margareete, preili peab puhkama."

Sooja käesurumisega jätsid lapsed jumalaga. Ewa Marie oli nende südamed mõitnud. Noor neiu ohkas sügawalt, nii pea kui üffi jäi. Kas oleks ta tal lord, nagu ta eelkäijal, teraw nina, kõwad, kondilised käed ja wale hambad ja juuksed, kui tal palju, palju töbaastaid selja taga? Lapsed olid awameelsed, aga selles tões oli siiski wainne farmus.

Ewa Marie waatles oma tuba. See oli nüüd ta uus kodu. Kui ta süda kergelt ja rõõmsalt rinnus oleks põrsunud, siis oleks ta ennast siin õnnelikku tunnub. Tuba oli walge ja mugaw, kuigi wäike ja lihtsalt sisseseatud. Üknast paistis suur, aiataoline hoom. Ewa Marie istus atna alla ja waatas wälja. Ta silmad wajasid wästimusest linnu — ta jäi magama —

Glutoas oli peale Ewa Marie lahkumist waikselt jäänud. Kui lapsed tagasi tulid, küsis proua Soltenau naeratades:

"Noh, kuidas meeldib teile uus preili?"

"Wäga hästi, mamma — wäga hästi. Ta on palju, palju ilusam, kui preili Hellbrand."

"Jus. Siis peate ka hästi sõnakulelikud olema ta vastu."

"Õm. Aga waikselt ei pruugi meie istuda — kui tödga oleme walmis. Ta ei loe romaane, kui meie ta juures oleme."

"Seda olete siis juba wäljaurinud, tele wõrulaelad?" küsis herra von Soltenau naeratades. Siis pööras ta oma abikaasa poole.

"Ta jättis hea, usalduswäärilise mulje. Usun, sul oli õnne, Magdaleena."

Proua Soltenau naeratas.

"Dotame weel, armas Herbert, mul on liig palju logemust seljataga. Igatahes on ta heast perekonnast, ilma et selle juures upsakas wõi pirtsakas oleks. Et ta juba nii pea tuli, meeldib mulle. Mul on Margareete ja Esfriedega liig palju waemanägemist, kui ei ole preililt majas. Ja Dora sõna nad ei kuula."

Herra von Soltenau tõusis püsti ja silitas wanema tütre juukseid.

"Ta on ju ise weel laps, meie Dora."

Noor neiu waatas kelmikalt isale otja.

"Peaagn ühesjateist aastat, isa."

"Sige. Mul on auartus selle aasta-armu ees, kuid neil mõlemil kelmil seal mitte."

Margareete lehtas olgu. „Doora on uhke, et oli mineal talwel seltskonnas. Õm! Wiie aasta pärast olen minagi nii kaugel. Esfriede on muidugi weel wäike ja peaks Dora sõna kuulma. Aga ta on liig meeslik."

"Ja sina oled see talts lambakene," narris Dora, „selle wagaduse üle uus preili imestama saab."

Maja herra jättis jumalaga, et teenistusse minna. Seal juures oli selgelt näha, kuidas neid kõiki õrn armastus kõitis.

* * *

Kõik Armini ja Rippachi järeleuurimised linnas ja wakkalis olid asjatud. Nii oli siis Ewa Marie selsamal õhtul ebasõitnud. Tal oli wõimalus olnud kolme rongiga sõita. Armin sõitis linnas tülles proua Deliuuse juurde ja küsis temalt, kas ta wahepeal mingisugust jälge ei ole leidnud. Ta ei saanud aga midagi teada. Nüüd et jäänud tal esialgul midagi muud üle, kui oodata, kas Ewa Marie et kirjuta. Rippachi nõuandmist, kadumiseft politseile teatada, ei mõtnud ta esialgul kuulda. Tal oli piinlik Ewa Mariet sel kombel taga otsida.

Järgmisel päewal sõitis Rippach Berliini tagasi. Ta lubas puhkuse ajal tagasi tulla.

Armin jäi täiesti murtuna üffi ja mõtles ainult Ewa Marie peale. Rahutu igatsus ta järele ei annud talle kusagil rahu. Iga tunniga sai neiu talle armsamaks. Kinniste silmade unistas ta temast. See armas, sõbralik näole ilusate, tõstete silmadega, peened, kitsad käed, sirge, peen teha — kus olid nad praegu? Rahu oli ta põgenenud oma waluga? Oh, kui Ewa Marie ometi teaks, kuidas ta igatsedes ja armastades ta peale mõtleb. Ta tuleks kindlasti ta juurde tagasi.

Et kellegiga rääkida, kutsus ta Schewekingi enese juurde. Ta jutustas wanamehele, et Ewa Marie ära sõitnud ja ta naiseks ei taha saada. Scheweking sügas erutatult pead.

"Et tont mõtaks — seal on see publi! Nii pea, kui naistega tegemist tuleb, on kohe kurat lahti. Nad on kõik hullud. Nüüd jookseb ka weel Ewa Marie minema! — Ei oleks seda taft uskunud, tõesti mitte. Pidasin teda alati mõistlikuks inimeseks. — See sõit on tont teab mis! No jah — mu wana herra oleks kohe mõllema pidanud, et sellest midagi head wälja ei tule. Aga järele meie talle ei jookse, herra. Kut ta ei taha, siis mitte — ja sellega lõpp, herra, siis peate ühe teise otsima."

„Hm, hm Kuradi lugu. Jookseb lihtsalt minema, nagu ei oleks Burgwerben seda väärt, et põlvedel lossi mäele üles roomata. Niisugune jumalik mõisa! Ja see tore loss kallihinnalise sisejeseadega. Jah, mis tahtis ta siis veel rohkem?“

„Meest, kes teda armastaks,“ ütles Armin libedalt.

Scheweling lõi ruskaga vastu lauba.

„Oleks ootama pidanud, tont võtaks! Nagu ei armastaks üks korralik mees oma naist! See kõik tuleb peale pulmi. Aga nii nad on. Peab meelitama, neid kiitma, sabaga liputama. Muudu ei usu keegi. Ja just Ewa Marie, ei, temast ei oleks seda tõesti uskunud. Mõtlesin eile kohe, et wanaeit midagi head ei too. Kui ometi see Ewa Marie asemel ära oleks jooksnud! Aga see kleebib kui pigi.“

„Nüüd aga ärge enam tülitsege, inspektor? Dien üksi süüdi, uskuge mind.“

„Hm—na jah — nüüd aga tahaks teada, miks armas Jumal teid tooford wan'rist just nende usse ette wiskas. Sellel ei ole tõesti otstarbet olnud.“

„Wõimalik, et siiski, võimalik, et mul forda lähed Ewa Mariet tagasi võita.“

„Teie annaksite talle andeks, kui ta tagasi tuleks?“

„Meeletu röömuga. Ma jookseks sajad werstab jala, kui teaks, et leiaks teda.“

Scheweling kõhatas ja waatas terawalt Arminile filmi.

„Hm—hm jah!“

Siis haaras ta müüsi järele.

„Beaksite tööliste juurde kaasa sõitma, et teistele mõtetele tulla. Poole tunni pärast lähen teele.“

„Hüwa, tulen kaasa.“

Scheweling sammus tigea näoga üle õue ja ütles kaewu ääres nõusid küürivatele tüdrukutele mõned karmid sõnad. Siis waatas ta uurwalt tallide poole ja leidis sealgt põhjust pahandamisels.

Selle peale sammus ta oma korteri poole. Mamsell Wunderlich istus arveraamatu üle lummarbades lahtise afna juures ja rehendas tulipunaste põskedega. Kui ta inspektori nägi, hüüdis ta:

„He, inspektor, tulge forid siia ja arwake see rida lorku! Siin ei klapt midagi, ikka on kolm rohkem.“

Scheweling kiskus tal pahaselt raamatu käest.

„Muibugi, naistel ei klapi ial midagi! Aga harilikult pumbub ikka. Teil on aga ka alati õit teistii.“

„Kääkimiseks ei tarwita ma teid, seda wõin wäga hästi ise. Nüüd aga arwake lorku ja näidake, kus wigu.“

Scheweling arwas urisedes ja tõmbas siis ägedalt mamselli käest pliiatsi

„Muibugi — siin ta on. Teie waresejalaad on ju lihtsalt filmade mürk. Ei ole ime, et teie ise enese numbritest aru ei saa. See siin on wiis ja mitte kahetsa. So, nii on kohe õige. Harjuge paremini kirjutama, mamsell.“

Mamsell Wunderlich wõttis inspektorilt rahulkuul raamatu käest.

„Kirjutam, kuidas mõistan, ja kellele see küllalt ilus ei näe, ei tarwitse seda lugeda,“ ütles ta rohkem energiliselt, kui loogiliselt.

Scheweling naeris pilkawalt.

„Kas forid ka uaised mõistusele tulewad? Ei, wist ialgi! Nüüd aga waadake forid tüdrukute järele. Kas peab siis töö juures alati tühje jutte wadistama?“

„See ei puutu teise, inspektor. Nagu oleks jutuwestmine kuritegu!“

„Muibugi, seiske nüüd ka weel nende eest jekt et ise heameelega tühje jutte ajada armastate nagu kõik naised!“

Mamsell pani käed puusa.

„Ärge tehke alati, nagu tunnelite naisi, teie — poisinui! Mida teie naisteks nimetate, ei wääri seda nimegt. Palun wäga mind mitte nende hulka arwata. D'ete ainult nii metsik, sellepärast, et naistega läbi ei saa.“

„So, kas ei saa ma siis teiega läbi?“ küsis Scheweling wihaselt.

Mamsell Wunderlich ajas ennast uhkelt sirgeks.

„Jah, minuga. Mii heasüdamlised ja kannatlikud ei ole kõik.“

Scheweling pahwatas waljusti naerma.

„Teie ja kannatlik — ens siis, kuidas siis — millal siis? Nüüd hakkab kesköö'el koitma!“

„Inspektor, haawata ei tohi teie mind. Minge parem ja tülitsege teistega. Dien rahuarvastaja inimene. Bealegi ei ole mul aega teiega näägelda!“

Nende sõnadega lõi mamsell afna kinni ja kadus kõõgi sügawusse.

Scheweling läks aga rahulikult edasi, nagu oleks kõik õige paremas korras. Ta wiha oli kadunud.

* * *

Peaegu kolm kuud oli sellest möödas, kui Ewa Marie Burgwerbenist lahkunud. Arminil ei olnud ikka weel forda läinud teada saada, kuhu ta läinud. Proua Delius, kes ikka weel wäikeses majas elas ja sealst lahkuda ei mõtel-

nud, ei olnud ka ühtki kirja saanud, ja Armin ei lootnudki enam selle peale.

Ta oli Schewekingi juhatusel agaraks põllumeheks hakanud ja leidis omas töös rahuldust. Kui tal Ewa Marie nii väga ei olesks puudunud, o'lets ta olnud õnnelik. Ta armastus oli selle ajaga tugevaks muutunud. Nii, kuidas väiksest taimest hoolsal ravitsemisel puu saab, nii kasvas ja arenes ta armastus, sest ta hoolitses ja walwas teda kui oma suuremat warandust, sest ainult armastus mõis talle Ewa Mariet tagasi tuua. Ei olnud sest küllalt, et ta neiu leidis, ta pidi talle ka oma armastust tõendamata. Ja tõenduseta ei uskunud Ewa Marie teda enam.

Kui ometi seda testamendi määrust ei olesks olnud! Peaaegu pool aastat oli juba mööda. Kolmekümnes märtsiks pidi ta laulatud olema, kui Burgwerbeni ei tahtnud kaotada. Ja mõis oli talle armjaks saanud, ta ei olesks taht loobuda suutnud.

Sügis oli tulnud. Tööd ei olnud enam palju. Armin jät aru, et ta enam kauemini loosis istuda ja Ewa Marie kirja peale loota ei mõinud. Ta oli loetawamas lehes nädalate kaupa kuulutust trükkida lastnud. „Palun Ewa Mariet oma elukoha teatada arusaamatuste kõrvaldamiseks.“ Kas ei olnud Ewa Marie ajalehte lugenud, või ei tahtnud ta wastata.

Rippach, kes oma puhkeaja Burgwerbenis oli mööda saatnud, oli mõne päewa eest kirjutanud ja Armini palunud talweks Berliini tulla.

„Sõiteks jääb omas üffikus loosis veel kurwameelsemaks, kui seda olid juba minu seal-wihimise ajal. Ja see on patt iseenele wastu. Teiseks on aeg, et tõsisemalt tegusema hakkad. Emb kumb: kas laised mõnel osawal salapolitseinikul Ewa Marie elukoha üles otsida, kui teda kõige peale waatamata kosida tahad, — või o'fid enesele teise naise. Muibu wliidab samuti aja ja Burgwerben lähed wett wõdama. Jatahes pead siia sõitma, see on tingimata tarwilik. Olen juba mõne salapolitseiniku järele pärinud; tee sellele piinale kord lõpp. Pealegi on siin juba teada, et naise pead wõtma. Odetakse sind lahtiste kättega. Sjege mu magus pliko, teda ma eile muusika õhtul Werbernite juures, peale pika suwewahaja, kohtasin, küsis elawalt su järele. Aga ära sellepärast enesest Jumal teab, mis mõtle, ta küsis ainult sellepärast, et sa oled mu sõber. Ta oli jumalik, ja pahandas enne natuke, mis ma ennast suwel näidanud ei olnud. Ja just see paha meel näitas, et ta minu peale mõtelnud. Ka filmad annawad teda ära. Mu saatust näib otsustatud.

Kui minu kihuseks siia tahad tulla, pead rututama. Ja ära unusta frakk. Mis tihstin weel ütelda? Nõid Dorelei — ei — Aleksandra uuris minult kawalalt sinu naisewõtmise plaani järele. Ujun, ta laseks ennast külmamereliselt lahutada, kui tal olesks wähegi lootust.

Ta näib uskuwat, et sa teda weel armastad. Kas suudaks see ilus nõid sind sundida Ewa Mariet unustama? Selle proowi pead läbi tegema. Nii siis, tule nii pea kui võimalik.“

Armin oli selle kirja tähelepanelikult läbi lugenud. Ta waatas järeilmõteldes aknast wälja sügismaastikku. Suremine looduses oli alanud. Kollased lehed wedelesid maas ja sügisetuul wiis nad mängides kaugele. Wõhm tibus wastu akent — kõik hall, märg ja lahustueta. Mis pidi ta siin tegema? Rippachil olt oli õigus: on parem, kui ta mõneks nädalaks Berliini sõidab ja Ewa Marie elukoha järele uurib.

Ta pidi teda jälle leidma — pidi! — Üks teine naine? Tal hakkas selle mõtte eest hirm.

Ta kõlastas Dillenbergit, palus oma kohwrid pakkida ja Schewekingi oma juure kutuda.

Siis rääkis ta inspektoriga, mis waja, ja teatas talle, et järgmisel pöewal Berliini reisib

* * *

Proua von Soltenuu istus oma wanema tütreaga moodilehti waadeldes elutoas. Algaw talwehooaeg nõudis oma õigust ja daamidel oli weel palju läbikõeldida. Doora wajas mõned uued kostüümid ja ka proua ise tarwitses nii mõndagi. Naha, mis neil selleks otstarbeks oli kasutada, ei olnud palju. Siin oli waja mõelda ja kaaluda.

„Mis sa sellest ballikleidist arwad, Doora? Alustleibid jaoks wõime walget õhusest siidi wõtta. Alumiisele äärele maalid ja kas õunapu uied, wõi meiskroo'fid. Seda sa ju oskad. Siis katame ta helesinise shiffooniga ja kaunistame samaluguste lilledega, kui maalimiseltgi. Betan, et see olesks väga ilus ja algupärane ja — peaasi: mitte kallis.“

Doora lõi käed ema kaela ümber ja surus oma pale ema pale wastu.

„Betan, et see, ema, imeilus on. Sul on alati jumalikud mõtted.“

Proua von Soltenuu naeratas.

„Õiguse pärast on see ka meie preili mõte. Küstin talt tihsti sarnastes küsimustes nõu. Tal on peen ja hea maitse. Üldse, laps — olen õnneliku waliku teinud. Õiguse poolest on ta liig noor ja ilus oma ameti jaoks. Aga ta on tagasihoidlik, tubli ja usalduswääriline. Ja mis kõige rohkem wäärt — ta teeb kõik ka seda, mis tema ametisse ei kuulu, lahkest

ja sõbralikult. Ta eelkäijate juures nägin tihti pahaseid nägusid, kui nad mõnikord midagi tegema pidi, milleks mul enesel aeg pnuudus."

Doora naeris rõõmsalt.

"Sa oled alati waimustusel, kui preilist jutt. Ja papa kirjutab talle tulewikus kiituse laulu. Sest ajast saadist, kui preili, meie haige kõõgitudruku asemel, eine walmistas, mida isa oma sõpradele andis, ei ole ta austusel preili wastu piiri."

"Ja õigusega, armas laps. Ka mina hindan seda väga."

"Ka mina olen sellega nõus. Näen ju iga päew, kui hoolas ta on. Mis ta meie wäikeste wõrukaeladega teinud — on otse imestatumiskäärat. Egi nad ikkii weel metsitud on, kuid tema sõna kuulawad nad ikka ja alati. Ja seal juures ei ole preili Delius sugugi mitte wali. Ta kaswatus on sõbralik ja rahulik. Lapsed lähewad tema eest tulest ja weest läbi ja armastawad teda väga. Margareete oli kui arust ära, kui ta kord preilit omas toas nutma nägi."

"Ta nuttis? Mu Sumal, wähest ei meeldi tal meie juures, wähest tahab ta ära minna?"

"Ei, seda ma ei usu. Weel eile ütles ta, et talle meie juures meeldib. Tal on wist mõni teine mure."

"Jah — oma isa näib ta väga armastanud olemat. Ka ei ole ta wist italgil waremalt mõelnud, et wõdaste inimeste juures oma leiba peab teenima."

Proua von Soltenau ohlas. Kui halastamata saatus korraga temalt mehe rõõwiks, mis hakkaks ta siis lastega peale? Nii pea, kui mehe kõrge pall ära jääks — oleks waeusus ukse ees. Kui ometi Doora enne mehele lähels, kui Margareete täisealiseks saab! Kui raske on kolmele tütrele häid partiisid leida. Doora lähel nüüd juba teist talwet seltskonda.

Proua von Soltenau tuletas mõttes kõiki noori mehi meelde. Misugune nendest ikkii tema Doorat omale naiseliks? —

Wärsti tullwad lapsed preiliga jalutuskaigult tagasi. Nad wadistasid rõõmsalt juttu ja nende naer kostis korridorist. Mõne minuti pärast astusid nad Ewa Mariega elutuppa ja teretasid ema.

Ewa Marie kandis ikka weel musta kleiti walge kraega. Ta oli kahwatum, kui päiksepaistestistel päiwil Burgwerbenis ja ta ilusates silmades oli kurbus. Aga ta oli rahulikumaks jäänud ja töö oli talle unustuse annud.

Mguses ei olnud tal sugugi kerge olnud. Oli waja palju õppida, mida ta ei teadnud. Ta süda tundis Armini pärast walusat piina. Nii mõnegi õõ oli ta patjadesse nutnud, et lapsed kõrwaltoas ta nuufsumist ei kuuleks. Siis rõõmutu ja armutühja elu eest pani teda wärtsjema. Aga ta wõitles eluga rasket wõitlust ja tundis ennast õnnelikku, et majas tema jaoks nii palju tööd.

Lapsed hakkasid teda peaaegu soojalt armastama. Sest uus preili wõttis nende muredest ja rõõmudest elawalt osa. Tal oli alati aega nende jaoks ja ei saanud kurbaks, kui nad olid üleannetud. Ja see armastus, mida lapsed Ewa Mariele kinkisid, oli talle troostiks. Ta ei olnud enam nii üksik.

Burgwerbenist ja ta omanikust ei olnud ta enam sõnagi kuulnud. Aga ta mõtted wõibisid alati seal. Kas oli Arminil juba mõni teine walitub — wõi oli ta ifegi juba laulatatud? Igatahes mõtles ta waewalt Ewa Marie, narikese, peale, kes ta nime ja waranduse enesest lükanud.

Mis oli wõdrazemast saanud? Kus elutes ta nüüd. Ta ei wõinud Ewa Mariele wististi andeks anda, et ta tema unistused rikkusest ja heast elust purustanud.

Ja see wäike, armas majakene oli nüüd tühi, mahajäetud? Kas kattis keegi roosid talwets finni, et nad ära ei külmask? Ja wana inspektor Schewefing! Küll wõis ta pahandada, sest et teadis, et Ewa Marie oli Armini pruut.

Tihti walbas teda meelit igatsus kõige järele, mis ta maha jätnud. Siis surus ta hambad kokku kutsus uhkuse abiks. See aitas. —

"On teil, armuline proua, minu jaoks weel mõned käsud? Muibu lähem ma ja aitan pesu parandada. Bertta ei saa üksinda sellega toime."

(Järgneb).

Järgmises numbris hakkab ilmuma „Kullakuninga kimbatus“ autori Otto Höckeri ülihuwitaw ja põnew jutustus:

Merekarud.

Kahtlemata leiab ta lugejate poolehoiu samuti, kui seda leidis „Kullakuninga kimbatus.“

Meindok. Walfried Neumanskraft, Amanda Neumanskraft, Alfred Petton, F. Piilmann, Dolly Pajjas, Woldemar Petersen, Silvia Peoho, Ellen Reismann, H. Riga, Ksenia Siltam, A. Simm, Friedrich Tammik, Ernst Tobber, Gustaw Tammann, Hella Federmann, M. Uuli, Feliks Willemson, P. Weimann, T. Saul.

Tartust: Oswald Beifeld, Bernhard Fuchs, Johannes Köks, Alwine Osoling, Selma Päts, Hedwig Puijat, K. Tralla, Aino Timpmann, C. Tenson.

Pärnust: Leonhard Bääro, Elmar Gerberson, Milde Küng, G. Laur, A. Mängel, Arnold Poolak, A. Reinwald, Peeter Peets, Herbert Roger, John Sepp, G. Tomson, Tomson, Aldy W.

Paidest: Joh. Robin.

Wiljandist: Johannes Kalit, J. Koik, Pani, Eduard Pertmann, A. Simonlatser, P. Simonlatser, A. Tuults.

Rakwerest: Fritz Kask, A. Luts, Leo Rikken.

Wõrust: Ewald Leinbok, Ew. Leinbok, A. Lensment, F. Piirand, Wolly Piip, Wolly Wäino.

Jõhwist: Ida Kikerpuur. **Kohtlajärwe:** W. Booter, M. Schillenbach. **Sõmmepalust:** H. Hörrak, H. Johanson. **Laupast:** Aug. Haas. **Sindist:** Ella Klassen. **Olustwerest:** Jaan Sulg. **Aserist:** T. Weigel. **Märjamaalt:** Aleks. Uusmann. **Türist:** N. Traugott. **Jõgewalt:** R. Terasmägi. **Pillistwerest:** T. Sagar. **Wõsult:** Helene Soodam, A. Birk. **Narwast:** R. Säkk. **Mõisaküllast:** Mihkel Palu. **Raasikult:** O. Lipstok. **Palamusest:** M. Lööke.

Loosimisel wõitsid: 1) Anna Haawa — Greeka muinaskangelased — Woldemar Petersen, Tallinnas, Toom-Kuninga t. 21 krt. 13. 2) A. H. Tammsaare — Üle piiri — Aldi W. Pärnus, Weske tän. 7; 3) M. Linnasaar — „Lembitu“ sündimine — Ellen Reismann, Tallinnas (adress puudub).

Tallinnas elutsewaid wõitjaid palume wõidud talitusest ärawiia.

„Romaani talitus.“

Ajakiri

Sportlane

Ilmub iga kuu 20. päewal. :- Hind 20 marka.

Tellimishind: aastas 220 marka, $\frac{1}{2}$ aastas 110 marka.

Et ajakiri kõigile spordiharrastajatele ja igale, kes oma terwise eest hoolet' mõtleb kanda — kättesaadawaks teha, on tellimishind sedawõrd wõimalikult odaw määratud.

Sellepärast tellib enesele igaüks „Sportlase“ lähema postiasutuse kaudu, kus mingit lisatasu peale tellimishinna ei wõeta.

„Sportlast“ wõib weel aasta algusest peale tellida.

Ajakiri „ROMAAN“

(IV. aastakäik).

Ainuke ajakiri Eestis, mille sisuks on ahtuõiguslikult jutukirjandus rahvusvahelises ja väärtuslikus valikus.

Läinud aastal ilmus rohkes valikus töid 39 rahvuse silmapaistvatelt kirjanikkudelt.

Rahvused olid järgmised:

Ameerika, Ameerika-Saksa, Araabia, Austria, Balti-Saksa, Belgia, Bulgaaria, Daani, Eesti, Egiptuse, Hiina, Hispaania, Hertsegoviina, Ida-Aafrika, Iiri, India, Inglise, Itaalia, Jaapani, Juudi, Kroaati, Lapi, Liivi, Mongoolia, Monteneegro, Mustlased, Norra, Persia, Poola, Prantsuse, Rootsi, Saksa, Serbia, Soome, Tshehhi, Türgi, Ungari, Wene.

Kolme aasta jooksul on „Romaan“is“ ilmunud töid kokku üle 60 rahvuse kirjanikkude sulest.

Seega annab „Romaan“ teile ülewaate maailma rahvaste kirjandusest.

Kes omale „Romaan“i“ aasta lõpul kokku köidab, saab omale kui ka perekonnale väärtusliku alguse raamatukoguks — koguks, kus ükski lehekülj ei wanane.

Tellimine 1925 aastaks kestab edasi

TELLIMISHINNAD:

Aastas (24 nr.) . . . Mk.	750.—		2 kuus (4 nr.) . . . Mk.	160.—
1/2 „ (12 „) . . . „	400.—		1 „ (2 „) . . . „	89.—
1/4 „ (6 „) . . . „	225.—		Üksiknumber . . . „	40.—

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja raamatukauplused.

Wanu aastakäike on weel saada järgmiste hindadega:

1922 aastakäik (18 nr.)	köitmatult	500. — mk.
ilu- ja poolnahkköites	700. — „	
1923 „ (24 nr.)	köitmatult	700. — „
ilu- ja poolnahkköites	900. — „	
1924 „ (24 nr.)	köitmatult	750. — „
ilu- ja poolnahkköites	950. — „	

Kõik järgnewad romaanid lõpewad iga aastakäigu viimases numbris ja järgmise aasta esimeses numbris algawad juba uued romaanid.

Üksiknumbrid müügil ajalehemüüjate juures, raamatukauplustes ja raudteeraamatukappides.

Aastakäigud müügil suuremates raamatukauplustes. Kus neid saada ei ole, tellige otse talitusest, kust teile raamatud ilma iga lisamaksuta kätte saadetakse.

Tellimise aadress: „ROMAANI“ talitus, Tallinn.

Müüriwahe tän. 16.